

***SCIENCE FOR THE
XXI CENTURY:
A NEW COMMITMENT***

**Abstracts of XXXVI International Scientific
and Practical Conference
USA, Chicago**

**USA, Chicago
7 – 8, July 2022**

UDC 001.1

BBK 29

The 36th International scientific and practical conference «Science for the XXI Century: a New Commitment» (July 7-8, 2022) Primedia E-launch LLC, USA, Chicago. 2022. 92 p.

ISBN 978-1-6496-5122-8

The recommended citation for this publication is:

Petrov P. Learning Styles and Strategies // Science for the XXI Century: a New Commitment. Abstracts of the 36th International scientific and practical conference. Primedia E-launch LLC, USA, Chicago. 2022. Pp. 39- 43. URL: <http://el-conf.com.ua/>.

Science editor:

Solodka N.V.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Reviewers:

Monique Carnaghan

*Associate Professor in Economics in the Department of Economics,
University of Lethbridge, Canada*

Ostin Koonin

Professor of Information, Operations & Management Sciences, NYU Stern

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: el-conf@ukr.net

homepage: <http://el-conf.com.ua>

©2022 Primedia E-launch LLC

©2022 Authors of the articles

CONTENT

<i>Bondarenko D.</i> USING APPLIED PROBLEMS ON THE LESSONS NATURAL AND MATHEMATICAL.....	5
<i>Bretsko I, Yamchuk T, Dolynay M.</i> SOME ASPECTS OF INCLUSIVE EDUCATION.....	9
<i>Hladii Ye.</i> PROBLEM ISSUES WHEN RETURNING THE PROSECUTOR'S INDICTMENT	11
<i>Hladun M.</i> EVENTS IN UKRAINE FROM 2022. MEDIA COVERAGE. REACTIONS AND ACTIONS OF LEADERS OF EUROPEAN COUNTRIES	18
<i>Horbach I, Zdyrko O.,</i> YOGA THERAPY AS AN ALTERNATIVE METHOD OF TREATMENT	21
<i>Dovhanych V.</i> PROBLEMS OF APPLYING THE VIDEO CONFERENCE REGIME IN THE CRIMINAL PROCESS ...	26
<i>Zvirych V. I.</i> ADIZES'S CONCEPT IN THE DEVELOPMENT OF AN EFFECTIVE HEALTH MANAGEMENT SYSTEM IN THE FIELD OF HEALTHCARE.....	33
<i>Zdyrko O.</i> INNOVATIVE METHODS OF TEACHING ENGLISH	36
<i>Illichov R.</i> SUPPORT OF THE INDUSTRIAL POTENTIAL OF UKRAINE UNDER MARTIAL CONDITIONS.....	42
<i>Klets A., scientific adviser Hidenko Ye.</i> ORGANIZATION OF PUBLIC SAFETY AND ORDER IN CONNECTION WITH THE IMPOSITION OF MARTIAL LAW	49
<i>Kravchuk S. L.</i> CONCEPTUALIZATION OF THE NOTION OF «SOCIOCULTURAL IDENTITY»	52

<i>Krapko O.</i> CURRENT EVENT MARKETING TRENDS	54
<i>Liashenko V., Kunyuchak G.</i> PECULIARITIES OF HYSOPH ONTOGENESIS IN THE CONDITIONS OF THE PRECARPATHIAN.....	58
<i>Mitusova K.</i> CURRENT ISSUES OF POLICE COOPERATION AS A WAY OF MINIMIZING CORRUPTION OFFENSES	65
<i>Miahkota I/, Yarmolovska O.</i> THE ROLE OF WORKING ALONE IN LEARNING THE UKRAINIAN LANGUAGE BY PROFESSIONAL DIRECTION.....	69
<i>Rebenok V., Nosovec N., Belan T.</i> METHODOLOGICAL FEATURES OF THE USE OF VIRTUAL LABORATORIES BY FUTURE TEACHERS OF VOCATIONAL EDUCATION.....	74
<i>Tomylets P.</i> CREATING ART VIDEO CONTENT FOR INSTAGRAM ACCOUNT	78
<i>Trushkina N.</i> STRATEGIC DIRECTIONS OF MODERNIZATION OF THE TRANSPORT INFRASTRUCTURE OF THE USA.....	80
<i>Shemiakin M., Kalnytskyi D.</i> EXECUTIVE GEODESIC SURVEYING DURING CONSTRUCTION WORK.....	88

**ВИКОРИСТАННЯ ПРИКЛАДНИХ ЗАДАЧ НА УРОКАХ
ДИСЦИПЛІН ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНОГО ЦИКЛУ*****Бондаренко Денис Романович****ORCID ID: 0000-0002-6602-5337**учитель фізики та математики**Харківської гімназії №12 Харківської**міської ради Харківської області**здобувач III освітньо-наукового рівня вищої освіти**за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки**Харківський національний педагогічний**університет імені Г.С. Сковороди**м.Харків, Україна*

Анотація. У статті наведені приклади застосування прикладних задач на уроках дисциплін природничо-математичного циклу, які сприяють реалізації міжпредметних зв'язків. Показано роль таких задач для українського учнівства в умовах сучасних трансформацій.

Ключові слова: учнівство, дисципліни природничо-математичного циклу, прикладні задачі, природничо-науковий світогляд, міжпредметні зв'язки.

На сучасному етапі розвитку суспільства та реформування системи загальної середньої освіти, у відповідності з європейськими стандартами, постає гостре питання відповідності змісту освіти із запитами світової економіки та економіки України. Основна мета Міністерства освіти і науки України – створити в Україні можливості для розвитку таланту кожної людини. Усі ми, незалежно від соціального статусу, місця народження та походження, маємо отримати доступ до фахових педагогів, сучасного освітнього середовища та актуального змісту освіти впродовж життя. Це можливо тільки у випадку, якщо наша політика ґрунтуватиметься на реальних вимірюваних даних, а не на припущеннях. Програма ОЕСР з міжнародного оцінювання учнів / студентів PISA – один з механізмів, який може допомогти нам побудувати таку освітню політику в школі. Програма спрямована на

оцінювання освітніх систем по всьому світу та визначає, якою мірою 15-річні учні / студенти, які якраз закінчують здобуття базової освіти, набули ключових знань і вмінь для повноцінної участі в житті суспільства. Тобто сьогодення вимагає від української освіти людей, які уміють розв'язувати не лише академічні завдання з певних предметів, а і завдання пов'язанні з реальними ситуаціями.

Досліджуючи дану проблему Б. Гнеденко вважав, що збагачення курсу математики і підсилення його розвиваючого і прикладного потенціалу необхідно будувати так, щоб студент постійно відчував, що, вивчаючи математику, він наближається до більш глибокого розуміння своєї спеціальності. Окремими аспектами проблеми прикладних задач та розвитку ймовірісно-статистичного мислення причувались праці багатьох вітчизняних математиків, психологів, дидактів та методистів, зокрема, Г. Бевза, М. Бурди, М. Ігнатенка, Ю. Колягіна, З. Слєпканя, В. Фірсова та ін. Важлива педагогічно-методична проблема знайшла своє відображення у працях зарубіжних учених-педагогів таких як: З. Криговської, А. Плоцьки, В. Шленка. З. Криговська. На основі вищевикладеного можемо стверджувати, що дана проблематика була досліджена раніше не повною мірою, що спонукає нас до наукового пошуку.

У процесі нашої практичної роботи ми ставили собі за мету дослідити міжпредметні зв'язки прикладних задач на уроках природничо-математичного циклу як засобу інноваційної діяльності учнів.

Україна, одночасно з 79 країнами світу, отримала результати міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018, які дозволяють порівнювати національну освітню систему з системами країн, що за розмірами, економічним потенціалом та історичним досвідом подібні до України.

Відповідно до Національного звіту за результатами PISA-2018, який було оприлюднено синхронно з Міжнародним звітом ОЕСР, наша держава показала базовий рівень сформованості читацької, математичної та природничо-наукової грамотності, що

свідчить про недостатність насичення вітчизняного змісту освіти прикладними задачами та завданнями дослідницького характеру [1].

Природничо-математичний цикл має невичерпний потенціал для реалізації основних положень PISA. Так, наприклад, на уроках фінансової грамотності (6 клас) у процесі вивчення теми «Гроші та їх роль у суспільстві. Грошові відносини» можна розглянути наступні задачі:

1. Один кілограм цукерок коштує 25 грн. Скільки коштують 3 кг цукерок?

Розв'язання:

Пригадаємо: $C = a \cdot n$; $a = C : n$; $n = C : a$

(C - вартість товару; a - ціна товару; n - кількість товару)

$C = a \cdot n$ – формула знаходження вартості товару

$25 \cdot 3 = 75$ (грн)

Відповідь: 75 грн коштують 3 кг цукерок.

На уроках алгебри (9 клас) при вивченні теми «Числові послідовності. Прогресії» можна розглядати наступну задачу:

2. Бактерія, потрапивши в організм, до кінця 20-ї хвилини ділиться на дві, кожна з них до кінця 20-ї хвилини знов ділиться на дві і т.д. Скільки бактерій стане в організмі через добу?

Розв'язання:

1;2;4;8;... - геометрична прогресія; $b_1=1$, $q=2$

1 доба = 24 год = 60 * 24 год = 1440 хв; $n = 1440:20 = 72$

$$S = \frac{b_1(q^n - 1)}{q - 1} = \frac{1(2^{72} - 1)}{2 - 1} = \frac{2^{72} - 1}{1} = 2^{72} - 1 = 2^{72}.$$

Відповідь: в організмі за добу буде 2^{72} бактерій.

На уроках фізики (7 клас) з теми «Визначення розмірів малих тіл» пропонуються учням такі задачі:

3. Розрахувати об'єм листка вишні, маючи аркуш паперу у клітинку.

Розв'язання:

Візьмемо декілька листків вишні приблизно однакового розміру (кількість листків залежить від того скільки їх поміститься у одну клітинку аркушу). Для визначення висоти одного листка (h) нам необхідно визначити висоту однієї клітинки зошита ($0,5$ см) та поділити її на кількість листків вишні (N - кількість листків, що уміщується в $0,5$ см):

$$h = \frac{0,5}{N}$$

Після цього, визначимо площу (S) одного листка вишні, обвівши його на аркуші паперу в клітинку олівцем та порахувавши кількість клітинок. Тоді розрахуємо об'єм (V):

$$V=Sh.$$

Таким чином, прикладні задачі – ефективний засіб здійснення інноваційної діяльності у процесі вивчення дисциплін природничо-математичного циклу. Розв'язання таких задач сприяє пізнанню навколишнього світу та його єдності. Реалізація міжпредметних зв'язків показує важливість вивчення не окремого предмета (математики, фізики, економіки тощо), а усього циклу дисциплін метою якого є побудова природничо-наукового світогляду, успішне формування якого неабияк допоможе у реалізації учня у своїй майбутній професійній діяльності.

Література:

1. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018. – [Електронний ресурс].- Режим доступу: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/PISA_2018_Report_UKR.pdf

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Ірина Брецько*кандидат психологічних наук, доцент,**<https://orcid.org/0000-0002-1321-7351>***Тайса Ямчук***кандидат психологічних наук, доцент,**<https://orcid.org/0000-0003-0392-2249>***Маріанна Долинай***старший викладач,**Мукачівський державний університет.**<https://orcid.org/0000-0003-1691-6796>*

В умовах прогресивних змін у суспільстві докорінним чином змінюється значущість освіти, трансформують усталені цінності та ціннісні орієнтації щодо форм навчання дітей з особливими освітніми потребами. Особливої актуальності у контексті Нової української школи приділяється інклюзивній освіті. В основі інклюзивної форми навчання лежить безумовне право кожної дитини навчатися в загальноосвітньому закладі за місцем проживання із забезпеченням усіх необхідних для цього умов.

Проблематикою інклюзивної освіти займалися такі вчені, як К. Бондар, Л. Дорошенко, Л. Жукова, О. Склянська, Т. Смахнова, З. Токаленко, О. Трушик, Г. Якимчук. Науковий доробок зазначених авторів дозволяє розглядати інклюзію як процес посилення ступеню участі всіх громадян у соціумі, і насамперед тих, що мають проблеми у фізичному розвитку. Цей процес передбачає розробку і застосування таких рішень, які створять умови для рівноправної участі кожної людини в академічному і суспільному житті. Досягнення повноцінного включення дитини в академічне та суспільне життя може відбуватися за умови активної участі всіх зацікавлених сторін.

Інклюзія є соціальною концепцією, яка передбачає гуманізацію суспільних відносин і дотримання прав осіб з обмеженими можливостями на якісну та доступну освіту. Інклюзія в освіті є

частиною інклюзивного суспільства – це процес реального включення дітей з особливими потребами в активне суспільне життя в середовищі однолітків. Концепція інклюзивної освіти декларує, що усі діти є цінними й активними членами суспільства. Це є однією з головних демократичних ідей. Отже, інклюзія як одна з гуманітарних ідей розвитку сучасного суспільства стосується всіх його членів та потребує прийняття не лише професійною громадою, але й широкими верствами населення.

Інклюзію ще розуміють у широкому і вузькому форматах. Вужче розуміння пояснює інклюзію, як «включення» дітей з інвалідністю та дітей з порушеннями психофізичного розвитку у навчальний процес загальноосвітніх закладів. Широкий формат полягає у ставленні позитивного характеру та визнанні особистістю таких дітей, цінуванні та індивідуальному підході та розуміння потреб кожного учня.

Теоретичний аналіз-огляд сучасної наукової, навчальної, методичної літератури, а також дисертаційних досліджень з питань інклюзивної освіти, вторинного аналізу практичного досвіду вчених у галузі інклюзії, констатуємо, що актуальність зазначеного дослідження є незаперечним, бо підтримка дітей з особливими освітніми потребами в Україні потребує вдосконалення на етапі де факто. Зазначимо, що важливим аспектом є підготовка у освітніх закладах України фахівців до роботи з такою категорією дітей, зорієнтованою на сучасні вимоги життя та розвитку українського простору й доступності до освітнього простору дітей з особливими потребами у загальноосвітніх навчальних закладах, водночас збагачення сучасного фахівця актуальними й інноваційними знаннями, практичними вміннями та навичками у подальшій професійній діяльності. Підвищення кваліфікації та перекваліфікація вчителів, вихователів, медичного персоналу, опікунів, збагачення досвідом зарубіжних країн з адаптацією до українських реалій щодо питань інклюзії, ще одне важливе й невідкладне завдання Інституту Освіти, яке потребує практичного застосування. Перспективи вбачаємо у подальших наукових дослідженнях психолого-педагогічного змісту у галузі спеціальної освіти.

Література:

1. Буйняк М. Г. Формування психологічної готовності вчителів до інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами: дис. ... канд. психолог. наук: 19.00.08. Київ, 2019. 322 с.
2. Закон України «Про освіту». URL: https://urst.com.ua/download_act/pro_osvitu.
3. Супрун Д. М. Теорія і практика професійної підготовки психологів в галузі спеціальної освіти : дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.03. Київ, 2018. 657 с.
4. Теорія і практика інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник / Упорядник Боднар К. М. Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. 170 с. URL: <http://dano.dp.ua/attachments/article/1061/Теорія%20і%20практика%20інклюзивної%20освіти%20%20посібник.pdf>.

УДК 343.1

Юридичні науки

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРИ ПОВЕРНЕННІ ОБВИНУВАЛЬНОГО АКТА ПРОКУРОРУ

Гладій Є.В.

аспірант

*Національної академії внутрішніх справ
кафедри кримінального процесу*

Анотація. Досліджено чинне кримінальне процесуальне законодавство України щодо складання обвинувального акта у кримінальному провадженні, розглянуто проблемні питання законності його повернення прокурору, розроблено пропозиції з удосконалення чинного законодавства з цих питань

Ключові слова: обвинувальний акт, прокурор, повернення обвинувального акта, підготовче провадження, підстава для повернення обвинувального акта.

Сучасний євроінтеграційний курс України спрямований на демократизацію та гуманізацію національного законодавства з огляду на що одним із завдань кримінального провадження,

закріпленого в ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), є забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування [1]. Відтак, правовідносини, що виникають під час здійснення кримінального провадження, потребують чіткого законодавчого регулювання, а норми кримінального процесуального законодавства – правильного розуміння та однакового застосування.

Підготовка справи до судового розгляду — важливий етап у різних моделях кримінального провадження, оскільки на цій стадії вирішується ряд питань, пов'язаних з безперешкодним та ефективним кримінальним судочинством. КПК України 1960 року містив положення про підготовку справи до судового розгляду, а чинний КПК передбачає підготовче провадження, функціональне призначення якого фактично не відрізняється від попереднього розгляду.

На практиці це набуло форми вказівок, які надавалися судом прокурору чи органу досудового розслідування і були спрямовані на збирання більш міцної обвинувальної бази. Тобто суд давав зрозуміти, що у справі, яка надійшла до розгляду, недостатньо доказів для засудження особи, і фактично надавав обвинуваченню другий шанс для їх отримання та представлення суду.

КПК України 2012 року, скасувавши інститут додаткового розслідування, залишив можливість повернення обвинувального акта прокурору. Втім, у застосуванні на практиці норм КПК України існують певні прогалини нормативного регулювання кримінального процесу в частині повернення обвинувальних актів для усунення недоліків, які не сприяють проясненню становища особи, стосовно якої було складено обвинувальний акт.

Одним з рішень, які приймаються під час підготовчого судового засідання, ч. 3 ст. 314 КПК України визначає повернення обвинувального акта прокурору у випадку, якщо документ не відповідає вимогам Кодексу. Перед початком дії КПК України 2012 року Вищий спеціалізований суд з розгляду цивільних і кримінальних справ у своєму листі «Про порядок здійснення підготовчого судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України» від 03.10.2012 р. № 223-

1430/0/4-12 намагався надати орієнтири такої невідповідності, зокрема зазначив, що у такому засіданні суд має право повернути прокурору обвинувальний акт, якщо той містить положення, що суперечать одне одному; у ньому наведено недопустиму натуралізацію опису злочину; він не підписаний слідчим (крім випадків, коли прокурор склав акт самостійно) чи не затверджений прокурором; до нього не долучено передбачені законом додатки. Цей перелік не є вичерпним [2].

Найбільшою проблемою тлумачення і застосування цих правових норм це - визначення критеріїв невідповідності обвинувального акта вимогам закону та передбачуваності для учасників результатів підготовчого судового засідання. Судова практика показує, що невідповідність обвинувального акта вимогам Кодексу є оціночним поняттям.

Повернення обвинувального акта – зручна для сторони захисту процесуальна зачіпка, яка не вимагає значних зусиль для досягнення результату, оскільки знайти недоліки під час аналізу формулювання обвинувачення, в анкетних даних обвинуваченого чи потерпілого, в реєстрі матеріалів досудового розслідування – не складно. Захисник, обравши такий спосіб захисту, може переслідувати різні цілі: закриття провадження на стадії досудового розслідування; зміна складу суду, який розглядає кримінальне провадження тощо.

Втім, з вказаних випадків виключаємо ситуації, коли повернення обвинувального акта обумовлено тактикою захисту. Виключення обумовлено тим, що саме «негативні» цілі спонукають захисника до пошуку будь-яких підстав для повернення обвинувального акта. Результатом є хибне розуміння положень КПК та викривлена судова практика. Будемо відвертими, судді також легше відправити справу прокурору та уникнути зайвого навантаження – наступного разу справа буде розподілена іншому судді. Таким чином, пропонується розглянути найтипівіші помилкові підстави для повернення обвинувального акта прокурору, які «проходять» у суді.

Перша група підстав повернення стосується вимог щодо суб'єкта складення, підписання і затвердження обвинувального акта. Обвинувальний акт складається слідчим, дізнавачем,

після чого затверджується прокурором. Водночас, обвинувальний акт може бути складений і прокурором, зокрема, якщо він не погодиться з тим, що був складений слідчим, дізнавачем. Підписується обвинувальний акт слідчим, дізнавачем та прокурором, який його затвердив, або лише прокурором, якщо він склав його самостійно. Разом з тим, на практиці є позиція, що коли акт складається прокурором, то він для чогось має бути ним ще й затверджений. Згідно з даними Єдиного реєстру досудових розслідувань упродовж 2019-2022 років для усунення зазначеного недоліку судами повернуто 962 обвинувальних акти у кримінальних провадженнях [3]. Системний аналіз положень ст. 291 КПК України в сукупності з положеннями п. 13 ч. 2 ст. 36 Кодексу дозволяє зробити висновок, що прокурор вправі підписати та затвердити обвинувальний акт самостійно не лише у випадку, коли він не погоджується з обвинувальним актом, що був складений слідчим, а й у будь-якому іншому, який впливає з обставин конкретного кримінального провадження.

Друга підстава повернення – невірне формулювання обвинувачення, оскільки зазначено «підозрюється» замість «обвинувачується». Зміст обвинувального акта та формулювання обвинувачення виключає будь-які сумніви щодо статусу особи, яка отримала обвинувальний акт. Не можна вважати підозрюваною особу лише на тій підставі, що слово «підозрюється» міститься в обвинувальному акті. І головне питання – яким чином це перешкоджає суду прийняти законне та обґрунтоване рішення? Нарешті крапку у цьому питанні поставив Верховний Суд України у постанові від 24.11.2016 р. № 5-328кс16, згідно з якою відсутність вказівки в обвинувальному акті на обвинувачення у вчиненні кримінального правопорушення не є істотним порушенням вимог кримінального процесуального закону, яке перешкодило судам нижчих інстанцій ухвалити законні та обґрунтовані рішення [4].

Наступна підстава – невірно зазначено анкетні дані обвинуваченого чи потерпілого, оскільки обвинувальний акт має містити анкетні відомості кожного обвинуваченого та потерпілого (ч. 2 ст. 291 КПК України). Під час встановлення анкетних даних у підготовчому судовому засіданні може з'ясува-

тися невідповідність інформації, зазначеної в обвинувальному акті. Втім, помилки прізвища, ім'я, по батькові, дати та місця народження, тощо не є перешкодою для призначення судового розгляду, оскільки права учасників кримінального процесу не порушуються, якщо замість дійсної дати народження в обвинувальному акті вказана інша дата. Така невідповідність може бути уточнена під час судового розгляду, а тому вказана обставина не перешкоджає суду ухвалити законне та обґрунтоване рішення.

Досить поширеною підставою повернення обвинувальний актів є відсутність гербової печатки органу прокуратури на обвинувальному акті. Положення ч. 3 ст. 291 КПК України містять вимоги щодо посвідчення обвинувального акта виключно шляхом підпису слідчим та прокурором, який його затвердив, або лише прокурором, якщо він склав його самостійно. Жодних додаткових вимог щодо посвідчення обвинувального акта у ст. 291 КПК України не зазначено. Позиція щодо необхідності посвідчення обвинувального акта гербовою печаткою базується на необхідності додержання вимог щодо реквізитів офіційного документу. Також додатково зазначається посилання на підзаконні нормативно-правові акти, які визначають правила діловодства та документообороту. Втім, такий підхід суперечить ст. 1 КПК України – порядок кримінального провадження на території України визначається лише Конституцією України, міжнародними договорами, цього Кодексу та інших законів України. Отже, посилання на будь-які підзаконні нормативно-правові акти є незаконним.

Наступна підстава – неправильна правова кваліфікація кримінального правопорушення або її відсутність, невірний виклад фактичних обставин кримінального правопорушення. Дослідження матеріалів судової практики дає змогу констатувати поширеність повернення обвинувального акта прокурору на цій підставі. Зазвичай, у своїх ухвалах судді наводять таке мотивування: «обвинувальний акт не відповідає вимогам ч. 1 ст. 291 КПК України, зокрема в ньому відсутня правова кваліфікація правопорушення» [5]; «судом встановлено, що Особа_3 заподіяв працівникові правоохоронного органу легкі тілесні ушкодження у

зв'язку з виконанням цим працівником службових обов'язків, що відповідно потребує додаткової кваліфікації за відповідною частиною ст. 345 КК України, однак описані в обвинувальному акті такі дії обвинуваченого безпідставно обвинуваченому не інкриміновано» [6]. Надаючи оцінку такому судовому підходу, варто підкреслити його неправомірність, яка породжена втручанням суду у формулювання висунутого прокурором обвинувачення.

Наявність недоліків в реєстрі матеріалів досудового розслідування – наступна підстава. Єдиним процесуальним документом, що підлягає дослідженню судом під час підготовчого судового засідання, є обвинувальний акт (п. 3 ч. 3 ст. 314 КПК України). Додатки до обвинувального акта не є і не можуть бути предметом судового контролю під час підготовчого судового засідання. КПК України не визначає наявність недоліків у реєстрі матеріалів досудового розслідування як підставу для повернення обвинувального акта. Крім того, сторона захисту зможе зміцнити позиції, коли під час судового розгляду заявить про недопустимість доказів, які не зазначені у реєстрі матеріалів досудового розслідування.

Невручення підозрюваному копії обвинувального акта й реєстру матеріалів досудового розслідування. Результати аналізу судової практики свідчать про те, що таке процесуальне порушення здебільшого тягне за собою повернення обвинувального акта. Втім, наведене порушення може бути викликано об'єктивними чинниками: прокурор вживав заходів до вручення обвинувального акта обвинуваченому, проте вони виявилися безуспішними у зв'язку з його ухиленням від отримання процесуального документа. В такому разі задля забезпечення права на захист у підготовчому судовому засіданні суд самостійно має з'ясувати в обвинуваченого, чи бажає він отримати обвинувальний акт із додатками, вручити його копії та надати час для ознайомлення обвинуваченого з його змістом. Отже, доходимо висновку про відсутність процесуальної необхідності у поверненні обвинувального акта, оскільки це порушення може бути усунуто під час підготовчого провадження.

Аналіз судової практики здійснювався за критерієм поширеності типових недоліків обвинувального акта, які були предметом судового розгляду в підготовчому провадженні. В результаті дослідження вбачається, що не існує таких процесуальних помилок, які прокурор міг би усунути виключно у режимі повернення обвинувального акта, проте не міг би цього вчинити під час судового провадження, тому вважаємо можливою відмову від інституту повернення обвинувального акта прокурору, оскільки його функціональне призначення втрачає свій сенс.

До того ж, підсумовуючи викладене, висновок про нечітке законодавче обґрунтування повернення обвинувального акта прокурору є очевидним. В таких умовах важко говорити про якість закону, єдність судової практики та розумність строків. Відсутність чітких орієнтирів невідповідності вимогам закону призводить до того, що будь-який обвинувальний акт може бути повернутий прокурору, що створює передумови для процесуальних зловживань як сторонами, так і судом.

Література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс]: Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
2. Лист Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ від 03.10.2012 р. № 223-1430/0/4-12 «Про порядок здійснення підготовчого судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України». – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1430740-12#Text>.
3. Єдиний реєстр досудових розслідувань. – URL: <https://www.erdr.gp.gov.ua>.
4. Постанова Верховного Суду України від 24.11.2016 р. (справа № 5 - 328кч16). – URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/VS161143.html.
5. Ухвала Ковпаківського райсуду м. Суми від 17.09. 2018 р., судова справа № 592/6633/18. – URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/75940409>.

6. Ухвала Івано-Франківського міського суду Івано-Франківської області від 11.10.2018 р., судова справа № 344/6833/18. – URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/77051588>.

Journalismus

SITUATION IN DER UKRAINE AB 2022.
BERICHTERSTATTUNG AUSLÄNDISCHER MEDIEN
ÜBER DIE REAKTIONEN UND AKTIONEN DER EU-LÄNDER.

Gladun M.O.

*Journalist der Kleinen Akademie der Literatur
Und Journalismus «UNESCO»
Iwano-Frankiwsk, Ukraine*

Zusammenfassung: Analyse der medialen Reaktion auf die Ereignisse in der Ukraine ab 2022. Alle Kolumnen und Fernsehsender informieren die Menschen über die umfassende Invasion der Russischen Föderation auf dem Territorium der Ukraine, die wiederum ein souveräner Staat ist.

Die ganze Welt solidarisiert sich mit der Ukraine und versucht, ihr in irgendeiner Weise zu helfen, denn ohne das Eingreifen westlicher Diplomaten und Weltführer kann der Krieg nicht allein durch unseren Staat verhindert werden.

Schlüsselwörter: Krieg, Ukraine, Invasion, EU, Massenmedien.

Am 24. Februar startete Russland eine groß angelegte Invasion in der Ukraine, die alle beunruhigte, einschließlich der führenden Politiker der Welt.[1] Die Offensive entlang der gesamten Länge der gemeinsamen Grenze mit Russland und der Grenze des Territoriums mit Weißrussland, aber die Ukraine leistet heftigen Widerstand, was mit zahlreichen Verlusten einhergeht, um einen freien, souveränen Staat zu bewahren.

Laut vielen Quellen verstärkt die Russische Föderation seit dem Frühjahr 2021 ihre Truppen nahe der Grenze zur Ukraine. Offensichtliche Daten besagen, dass die russische Armee Wohnungen

in Städten, zivile Infrastruktur, einschließlich Schulen, Kindergärten, sowie historische Denkmäler bombardiert[2], beschießt, alles mit dem Ziel der Entnazifizierung, Entmilitarisierung der Ukraine.

Während des Krieges brauchen wir die Hilfe der ganzen Welt, insbesondere der EU-Länder, die im Zweifelsfall nach der Ukraine die nächsten sein könnten.[1]

Trotz der Tatsache, dass sich nicht nur westliche Länder den Sanktionen gegen Russland anschließen, brauchen wir so viele Waffen und Anstrengungen wie möglich, um die Sicherheit der Ukraine zu gewährleisten und den Frieden in den Nachbarländern zu wahren.[3]

Ungarn, Frankreich, Deutschland und Österreich zeigen die geringste Unterstützung für die Ukraine in einem umfassenden Krieg mit der Russischen Föderation, so Oleksandr Merezhko, Vorsitzender des Ausschusses für Außenpolitik und interparlamentarische Zusammenarbeit der Werchowna Rada, in einem Interview mit den Medien.[4]

Zu Beginn des Krieges versuchten die ukrainischen Behörden, den Himmel, die sogenannte Flugverbotszone, zu schließen. Darüber werde mit NATO[3]-Staaten verhandelt. Aber es ist schwierig mit den Deutschen hier, denn die Reaktion war zweideutig, die Solidarität mit der Ukraine ist vorhanden, aber sie haben sich nicht bereit erklärt, schwere Waffen zu liefern.

Christian Neef, Journalist beim Wochenblatt Der Spiegel, stellt fest, dass für viele Politiker in Deutschland jetzt die Zeit der Überraschungen . Es hat acht Jahre gedauert, bis der Westen erkannt hat, was für ein Mensch Wladimir Putin wirklich ist! Denn der Krieg hat nicht an diesem Donnerstag, sondern Anfang 2014 begonnen.[3]

Die Beziehungen zwischen den Ländern haben sich verbessert, aber es treten Schwierigkeiten auf. Deutschland ist nicht das einzige Land, dessen Position und Wirksamkeit schwer nachzuvollziehen ist.

Offiziellen Angaben zufolge wurde die Ukraine kürzlich von Vertretern der EU-Länder besucht, nämlich von ihren Gründern und Weltführern: dem Präsidenten von Frankreich, den Bundeskanzlern von Deutschland, Rumänien und Italien Sie sind von Friedensgesprächen überzeugt: Die Ukraine ist ein souveräner Staat![1]

Parallel dazu ein Kommentar eines BBC-Journalisten des russischen Außenministers Sergej Lawrow, der behauptet, dass Russland nicht in das Territorium unseres Staates eingedrungen sei. Und im Allgemeinen ist es eine spezielle Operation zum Schutz der Menschen aus Russland im Donbass.

Sie und nicht nur sie müssen die globale Natur des Problems verstehen und geistige und materielle Kräfte in die richtige Richtung lenken, denn jetzt ist die Ukraine ein Schutzschild für die EU, im Falle der Untätigkeit wird diese Situation nicht auf die Ukraine beschränkt sein, denn alles, was passiert ist und jetzt passiert – Geschichte ist nicht nur unsere, sondern die der ganzen Welt.

Literatur:

1. <https://m.dw.com/uk/nimetski-zmi-pro-ataku-putinym-ukrainy-bilshe-zhodnykh-iliuzii/a-60924199>
2. <https://www.5.ua/svit/sholts-pislia-vizytu-do-kyieva-zahovoryv-pro-iliuziiu-putina-280131.html>
3. <https://www.radiosvoboda.org/a/rosiya-ukrayina-zahroza-viyny/31703318.html>
4. <https://www.radiosvoboda.org/a/news-zakhidni-soyuznyky-viyna-perehovory/31883335.html>
5. <https://news.liga.net/ua/politics/chronicle/novaya-ugroza-iz-rossii-vse-glavnoe-ob-eskalatsii-voennoy-agressii-rf-protiv-ukrainy-live>

YOGA THERAPY AS AN ALTERNATIVE METHOD OF
TREATMENT

Iryna Horbach, Olesia Zdyrko,

*¹student of Physical Therapy
and Ergotherapy department, ²teacher of English
Ivan Boberskyj Lviv State University of Physical Culture
Lviv, Ukraine*

Abstract: *This article is devoted to the analysis of the therapeutic properties of yoga and its ability to increase quality of life. Yoga therapy is considered as a combination of various methods of mental and physical self-regulation that stabilize health through general systemic effects and breathing work.*

This article combines scientific studies related to yoga as an alternative medicine. Yoga therapy is considered as an alternative approach to the use of health programs for the rehabilitation of patients with different diseases. However, it should be remembered that one specific exercise or procedure can only be a component of a balanced set of therapeutic measures.

It can be concluded that studies confirm the positive effect of yoga therapy in the prevention and treatment of various diseases, but it is worth remembering that any treatment must be comprehensive to effectively combat the disease.

Key words: *yoga, therapy, disease, exercise, treatment.*

Currently, the therapeutic effects of yoga and its ability to increase quality of life are of wide interest among researchers. The scientific study of yoga has increased substantially in recent years and many clinical trials have been designed to assess its therapeutic effects and benefits. Therapeutic yoga is defined as the application of yoga postures and practice to the treatment of health conditions [1].

Yoga therapy is a combination of various methods of mental and physical self-regulation. It combines static, physical and breathing exercises. Yoga therapy is a regulatory treatment method that stabilizes health through general systemic effects and breathing work. Although

the therapeutic properties of yoga have been known for many centuries, the actual term «yoga therapy» appeared only in the 1920s. In fact, this stated that the physical and physiological changes that took place in the body due to the practice of yoga could be measured. Currently, yoga therapy is considered as a type of alternative medicine for the prevention and treatment of a number of diseases. Yoga therapy adapts the practice of Yoga to the needs of people with specific or persistent health problems not usually addressed in a group class. If yoga is focused on a collective approach, then yoga therapy involves an individual approach. In this way, the search for the optimal method of combating a specific disease takes place. Yoga therapy involves targeting a specific patient or group of patients, depending on their disease. Therefore, yoga therapy is not just a system of techniques, but is aimed at achieving specific changes in the patient's health. Certain asanas or breathing methods affect specific diseases.

In its ideal application, Yoga therapy is preventive in nature, as is Yoga itself, but it is also restorative in many instances, palliative in others, and curative in many others. Yoga therapy aims at the holistic treatment of various kinds of psychological or somatic dysfunctions ranging from back problems to emotional distress. Woodyard proves that «yogic practices enhance muscular strength and body flexibility, promote and improve respiratory and cardiovascular function, promote recovery from and treatment of addiction, reduce stress, anxiety, depression, and chronic pain, improve sleep patterns, and enhance overall well-being and quality of life» [2]. Yoga is recognized as a form of mind-body medicine that integrates an individual's physical, mental and spiritual components to improve aspects of health, particularly stress related illnesses [3].

Scientific studies [4] have shown that yoga therapy can have a positive effect on the body in various ways, for example, helping to regulate blood glucose levels, improving musculoskeletal disorders, and maintaining a healthy cardiovascular system, etc.

Yoga therapeutic algorithms are based on simple dynamic connections. It is about making transitions from one state of the body to another, which is synchronized with breathing. Most often, researchers and

physical therapists emphasize the therapeutic potential of Hatha yoga itself, which stabilizes various biochemical and hormonal cycles [1].

Researchers pay attention to the potential of yoga therapy for the treatment of hypertension [5]. Yoga therapy is considered as an alternative approach to the use of health programs for the rehabilitation of patients with arterial hypertension. A different approach to treatment is used here than in the case of traditional methods of treatment (drug therapy, diet therapy, recreational swimming, etc.). First of all, we are talking about various relaxation practices lasting 15-20 minutes twice a day. They are not aimed at stimulating the tone of the sympathetic part of the autonomic nervous system, and therefore do not provoke a rise in blood pressure. Therefore, at the I stage of hypertensive disease, yoga therapy allows you to completely normalize the pressure, and at the II and III stages, yoga therapy allows you to reduce the dose of hypotensive drugs and improve your general well-being.

Yoga therapy has significant potential in the treatment of various spinal pathologies. First of all, this concerns changes in the lumbar spine, which bears the greatest load. Classical physical therapy is successful in the treatment of osteochondrosis of the lumbar spine, but non-specific lower back pain is treated with non-traditional methods, in particular, yoga therapy. It is important that yoga therapy can be used only after acute pain is relieved.

Basic postures (Downward-facing Dog Pose, Camel, Cat, Cobra, Mountain, Plow) should not cause pain. Those «asanas that cause discomfort in the lumbar region are excluded from the complex» [6, p. 47]. It is important to alternate the load with complete relaxation.

At the same time, the scientific discourse continues to debate the effectiveness of yoga therapy for the treatment of pathologies of the musculoskeletal system. Some researchers [7] after empirical studies came to the conclusion that yoga therapy improves the well-being of patients complaining of pain in the lumbar spine. Other researchers [8] are more cautious in their assessments and emphasize the need for further research to study the long-term effect of yoga therapy for treatment of chronic non-specific low back pain.

The prevailing assessment is that yoga therapy leads to results in

small to moderate improvements in back-related function at three and six months.

Studies confirm the positive effect of yoga therapy in the prevention and treatment of diseases of the respiratory system. The first is the treatment of chronic bronchitis also in children [1].

Yoga therapy, thanks to asanas and breathing exercises, has the potential to prevent chronic pulmonary pathology in children in their adulthood.

However, it should be remembered that no disease can be cured by the use of one exercise or only one procedure. Any disorder manifested in the form of a certain complex of symptoms is the result of functional disorders of several body systems. The more functions affected by the disease, the more complex the treatment should be. One specific exercise or procedure can only be a component of a balanced set of therapeutic measures [11].

It can be concluded that today, there is increasing interest in the possibilities of yoga therapy, although the use of its possibilities for specific diseases requires reliable scientific confirmation. We believe that yoga therapy has the prospect of being introduced into the physical therapy program for a number of diseases. It has the potential to enhance the therapeutic effect of traditional methods and classical means of physical rehabilitation. First of all, the expediency of using yoga therapy is seen for the treatment of hypertension, pain in the lower back, bronchial asthma, normalization of the human hormonal background, neurological ailments, etc. However, it is worth remembering that any treatment must be comprehensive to effectively combat the disease.

References:

1. Фролов А. Йогатерапия: Хатха-йога как метод реабилитации. Москва: Ориентация, 2016. 474 с.
2. Woodyard C. Exploring the therapeutic effects of yoga and its ability to increase quality of life. *International Journal of Yoga*. 2011. Vol. 4, Iss. 2. P. 49-54.
3. Atkinson NL, Permut-Levine R. Benefits, barriers, and cues to action of yoga practice: A focus group approach. *American Journal of Health Behavior*. 2009. Vol. 33. P. 3-14.

4. Stephens I. Medical Yoga Therapy. Children. 2017. Vol. 4, Iss. 2, 12.
5. Koochynska Yu., Kovalenko N. Qigoon system and yoga therapy as a means of physical rehabilitation of patients with hypertension. Ukrainian Scientific Medical Youth Journal. 2020. Vol. 4. Iss. 119. P. 30-36.
6. Polkovnik-Markova V., Brelus G. On-traditional Means of Physical Therapy for Vertebrogen Pain in the Lumbar Region. Physical rehabilitation and recreational health technologies. 2021. Vol. 9. Iss. 3. P. 45-48.
7. Tilbrook H. E., Cox H., Hewitt C. E. et al. (2011). Yoga for chronic low back pain: a randomized trial. Annals of internal medicine. 2011. Vol. 155. Iss. 9. P. 569-578.
8. Wieland L. S, Skoetz N., Pilkington K. et al. Yoga treatment for chronic non-specific low back pain. The Cochrane database of systematic reviews. 2017. Vol. 1, Iss. 1. CD010671.
9. Areshyna Y. Yoga Therapy Features in Physycal Rehabilitation of children with Recurrent Bronchitis. Young Sports Science of Ukraine. 2010. Vol. 3. P. 11-16.
10. Collins C. Yoga: Intuition, preventive medicine, and treatment. Journal of Obstetric, Gynecologic & Neonatal Nursing. 1998. Vol. 27. P. 563-568.
11. Шивананда Свами. Йога-терапия. Новый взгляд на традиционную йога-терапию [Электронный ресурс] : Авторизованный перевод, примечания и дополнения Андрея Сидерского / Свами Шивананда. – Режим доступа: https://modernlib.net/books/shivananda_svami/yogaterapiya_noviy_vzglyad_na_tradicionnuyu_yogaterapiyu/read_1.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ РЕЖИМУ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Довганич В.В.

*аспірант Національної академії внутрішніх справ
кафедри кримінального процесу*

Анотація. У статті досліджено проблемні питання застосування режиму відеоконференції у кримінальному процесі та зауважено, що активне впровадження в практику судів систем інформатизації та автоматизації судочинства сьогодні є важливою умовою успішного розвитку судової системи. Проаналізовано законодавство, яким врегульовано механізм застосування такого режиму проведення судових засідань та представлено обґрунтування певних недоліків порядку застосування на практиці відеоконференції.

Ключові слова: право на справедливий суд, дистанційна участь в судових засіданнях, доступ до суду, EasyCon, відеоконференція зв'язок.

Інститут відеоконференції з'явився в українському процесуальному законодавстві вже майже десять років тому, в квітні 2012 року, коли можливість проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції під час судового провадження була передбачена ст. 336 «нового» Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України).

Відповідно до ст. 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини і громадянина захищаються судом [1].

24.02.2022 року у зв'язку із вторгненням російських військ в Україну по всій території держави введено воєнний стан. Судова гілка влади як й інші правові інституції зазнала впливу війни, яка внесла свої корективи в процес здійснення судочинства. Втім, навіть в умовах війни право на судовий захист прав та свобод людини і громадянина гарантується Конституцією України та не підлягає обмеженню. Відповідно до ст. 26 Закону України «Про

правовий режим воєнного стану» правосуддя на території, на якій уведено воєнний стан, здійснюється лише судами. Скорочення чи прискорення будь-яких форм судочинства забороняється. Однією із важливих вказівок Верховного Суду є те, що якщо суд не припинив здійснювати судочинство, учасники судових процесів мають можливість подати заяву про відкладення розгляду справ у зв'язку з воєнними діями та/або про розгляд справ у режимі відеоконференції за допомогою будь-яких технічних засобів, зокрема власних [2]. Дані позиції є гарантією, які забезпечують доступ до суду, що є одним з елементів права на справедливий суд у розумінні ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [3]. Проведення таких слухань сміливо можна вважати гарантією реалізації одного із завдань судочинства – своєчасності розгляду та вирішення кримінальних справ та одночасно однією із засад судочинства – розумність строків розгляду справи судом.

Разом з тим, забезпечити безперервну роботу суду під час війни не завжди вдається. Більше того, існують суди, які взагалі не здійснюють судочинство або працюють, не проводячи судові засідання, оскільки за даними Верховного Суду 30 % судів опинилися під окупацією або в зоні бойових дій.

Для врегулювання даного питання 02.03.2022 року Рада судів України опублікувала рекомендації щодо роботи судів в умовах воєнного стану, з них такі основні: 1) відкладати розгляд справи (за винятком невідкладних судових розглядів) та знімати їх з розгляду, оскільки велика кількість учасників судових процесів не завжди мають змогу подати заяву про відкладення розгляду справи чи не можуть прийти в суд у зв'язку з небезпекою для життя; 2) справи, які не є невідкладними, розглядати лише за наявності письмової згоди на це усіх учасників судового провадження; 3) роз'яснювати громадянам можливість відкладення розгляду справ у зв'язку із воєнними діями та можливість розгляду справ в режимі відеоконференції; для цього учасники справи мають заявити про участь в судовому засіданні в режимі відеоконференції [4].

Законом України від 04.07.2012 р. № 5041-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо участі у судовому засіданні в режимі відеоконференції» визначений порядок проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції під час судового провадження та внесені відповідні зміни до Господарського, Цивільного процесуальних кодексів України та Кодексу адміністративного судочинства. Необхідно враховувати, що основним завданням цього акта та перевагами проведення судового засідання у режимі відеоконференції законодавець підкреслив дотримання оперативності розгляду судом справ, уникнення надмірної тривалості судових засідань, що може бути досягнута завдяки технічній модернізації судового процесу. Саме одним із способів указаної модернізації є використання під час судових засідань систем відеоконференцзв'язку, що, безумовно, забезпечить уникнення затягування судового розгляду справи, з причин, що той чи інший учасник процесу не зможе з'явитися на судові засідання.

Відомо, що 02.04.2020 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» від 30.03.2020 р. Цим законом визначено, що під час дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби, учасники справи можуть брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду з використанням власних технічних засобів. Втім, вказаний Закон дозволяє учасникам справи лише в цивільному, адміністративному та господарському судочинстві брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду з використанням власних технічних засобів. Підтвердження особи учасника справи здійснюється із застосуванням електронного підпису, а якщо особа не має такого підпису, то у порядку, визначеному Законом України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її

спеціальний статус» або Державною судовою адміністрацією України» [5]. Таким чином, на період дії загальнонаціонального карантину запроваджена більш проста форма участі у судовому засіданні в справах цивільної, адміністративної чи господарської юрисдикції – дистанційна.

Державна судова адміністрація відповідно до наказу № 169 від 08.04.2020 р., в свою чергу, затвердила Порядок роботи з технічними засобами відеоконференцв'язку під час судового засідання в адміністративному, цивільному та господарському процесах за участі сторін поза межами приміщення суду. Незадовго після цього, Державна судова адміністрація України наказом від 23.04.2020 р. № 196 затвердила нову редакцію Порядку, яка забезпечує можливість використання судами не лише системи відеоконференцв'язку Easycop, але й інші доступні суду та учасникам судового процесу засоби, що забезпечують проведення судових засідань в такому режимі та відповідають вимогам законодавства. Отже, розгляд справ в режимі відеоконференції передбачено здійснювати за допомогою загальнодоступних програм, таких як Skype, Zoom тощо, використання яких учасниками процесу забезпечить їм право брати участь у процесі у віддаленому режимі. Такий підхід до організації судочинства з використанням новітніх інформаційних технологій дасть змогу максимально наблизити до зацікавлених осіб власне судовий розгляд справи з одночасною економією фінансових, часових, людських ресурсів і, як наслідок, інтенсифікувати здійснення правосуддя» [6, с. 113]. Втім у вказаному Порядку закріплені норми тільки щодо роботи з технічними засобами відеоконференцв'язку під час судового засідання в адміністративному, цивільному та господарському процесах за участі сторін поза межами приміщення суду.

З наведеного слідує, що наразі участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду з використанням власних технічних засобів можлива лише в справах цивільної, адміністративної чи господарської юрисдикції.

При цьому, п. 20-5 Перехідних положень КПК України визначено, що тимчасово, на період дії карантину, встановленого

Кабінету Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України коронавірусної хвороби, встановлені особливості судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальних провадженнях та розгляду окремих питань під час судового провадження. Зокрема визначено, що розгляд питань, віднесених до повноважень слідчого судді, суду (крім розгляду клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою) за його рішенням, прийнятим з власної ініціативи або за клопотанням сторони кримінального провадження, може бути проведено у режимі відеоконференції, про що повідомляються сторони кримінального провадження у порядку, визначеному ст. 135 цього Кодексу. Проведення судового засідання у режимі відеоконференції, у тому числі під час судового провадження, здійснюється на умовах, визначених абзацом сьомим цього пункту, з дотриманням правил, передбачених ч. ч. 3-9 ст. 336 цього Кодексу.

Відповідно до вимог ч. ч. 1, 2 ст. 336 КПК України, судові провадження може здійснюватися у режимі відеоконференції під час трансляції з іншого приміщення, у тому числі яке знаходиться поза межами приміщення суду (дистанційне судове провадження), зокрема, у разі необхідності вжиття таких заходів для забезпечення оперативності судового провадження.

При цьому, згідно з ч. ч. 3-6 ст. 336 КПК України, застосовувані в дистанційному судовому провадженні технічні засоби і технології мають забезпечувати належну якість зображення і звуку, дотримання принципу гласності та відкритості судового провадження, а також інформаційну безпеку. Учасникам кримінального провадження має бути забезпечена можливість чути та бачити хід судового провадження, ставити запитання і отримувати відповіді, реалізовувати інші надані їм процесуальні права та виконувати процесуальні обов'язки, передбачені цим Кодексом. Якщо особа, яка братиме участь у судовому провадженні дистанційно, знаходиться у приміщенні, розташованому на території, яка перебуває під юрисдикцією суду, або на території міста, в якому розташований суд, судовий розпорядник або

секретар судового засідання цього суду зобов'язаний вручити такій особі пам'ятку про її процесуальні права, перевірити її документи, що посвідчують особу, та перебувати поряд з нею до закінчення судового засідання. Якщо особа, яка братиме участь у судовому провадженні дистанційно, знаходиться у приміщенні, розташованому поза територією юрисдикції суду та поза територією міста, в якому розташований суд, суд своєю ухвалою може доручити суду, на території юрисдикції якого перебуває така особа, здійснити дії, передбачені частиною четвертою цієї статті.

Отже, у кримінальному провадженні допускається проведення судового засідання у режимі відеоконференції під час трансляції з іншого приміщення, у тому числі яке знаходиться поза межами приміщення суду (дистанційне судове провадження), однак з обов'язковим дотриманням усіх інших умов, визначених ч. ч. 3-5 ст. 336 КПК України (зокрема, перевіркою документів, що посвідчують особу, врученням такій особі пам'яток про процесуальні права, перебуванням поряд з такою особою секретаря судового засідання або судового розпорядника до закінчення судового засідання, тощо).

Таким чином, наразі положення ст. 336 КПК України не зазнали змін, та не надають учасникам кримінального провадження можливості брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду з використанням власних технічних засобів, як це передбачено, зокрема, ст. 195 Кодексу адміністративного судочинства України, ст. 212 ЦПК України, ст. 197 ГПК України.

Вищенаведена позиція узгоджується з висновком, викладеним у постанові Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 01.12.2021 р. (справа № 760/15429/20, провадження № 51-4104км21) [7].

Окремо слід зазначити, що у Верховній Раді України на розгляді перебував проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо покращення доступу громадян до правосуддя» (реєстр. № 6126), який мав на меті забезпечити розширення доступу громадян до правосуддя у

кримінальному процесі шляхом законодавчого врегулювання можливості проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції із застосуванням власних технічних засобів під час кримінального провадження. Втім, 14.04.2022 року Верховна Рада України отримала заяву про відкликання зазначеного проекту.

Ситуація, яка сьогодні склалася в нашій країні, як ніколи потребує нестандартних рішень та ідей для того, щоб налагодити доступ учасників судового процесу до суду. Запроваджений в Україні карантин та військовий стан попри суттєві обмеження та негативні наслідки, стали поштовхом для діджиталізації правосуддя, запровадження принципово нових процедур, спрямованих на захист прав, свобод та дотримання безпеки учасників судового розгляду. Водночас, до вирішення зазначеного вище питання на законодавчому рівні відсутні правові підстави для надання учасникам кримінального провадження можливості проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції із застосуванням власних технічних засобів.

Література:

1. Конституція України: закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. № 30. ст. 141 із змінами, згідно із законом України № 27-IX від 03.09.2019 р., 2019, № 38, ст. 160.

2. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. Офіційний вісник України. 1998. № 1. С. 270

4. Рекомендації Ради суддів України від 02.03.2022 р. URL: <http://rsu.gov.ua/ua/news/usim-sudam-ukraini-rsu-opublikovala-rekomendacii-sodo-rooti-sudiv-v-umovah-voennogo-stanu>.

5. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» від 30.03.2020 р. № 540-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-20>.

6. Цісар Г., Дяченко С. Реалізація принципу верховенства права через призму електронного судочинства: теоретичні та практичні підходи. 2018. URL: http://apnl.dnu.in.ua/6_2018/tom_1/26.pdf.

7. Постанова Верховного Суду від 01.12.2021 р. (справа № 760/15429/20). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101634630>.

8. Веб-сторінка Верховної Ради України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/27875>.

УДК 35.08

Медичні науки

КОНЦЕПЦІЯ І. АДІЗЕСА У РОЗРОБЦІ ЕФЕКТИВНОЇ
СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В ГАЛУЗІ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Звірич В.В.,

докторант

Прикарпатський національний університет

імені Василя Стефаника

м. Івано-Франківськ, Україна

Анотація: У статті розкрито концепцію Іцхака Адізеса та обґрунтовано можливості її використання у процесі удосконалення системи управління персоналом у галузі охорони здоров'я. Основними принциповими положеннями концепції І. Адізеса, які рекомендуємо враховувати у процесі оптимізації системи управління персоналом у закладах охорони здоров'я є: науковий підхід до управління життєвим циклом організації та прикладний підхід до формування команд в організації.

Ключові слова: концепція Іцхака Адізеса, управління персоналом, публічне управління, галузь охорони здоров'я, команда

Сучасна система публічного управління персоналом у галузі охорони здоров'я в Україні перебуває у фазі активного реформування, що пов'язане з децентралізацією системи влади. Водночас на цьому етапі важливою є докорінна зміна існуючої системи управління персоналом шляхом перетворення її на ефективну,

гнучку та «таку, що розвивається». Тому актуальним є аналіз кращих міжнародних практик організації праці персоналу та адаптація і використання його у наших реаліях.

Іцхак Адізес є відомим американським гуру сучасного менеджменту. Він розробив власну методологію організаційних змін та заснував Інститут Адізеса. Свою методологію І. Адізес виклав у книзі «Управління життєвим циклом корпорацій». На основі багаторічних досліджень функціонуючих компаній він виявляв проблеми, що з'являлись на різних етапах та застосовував свою методологію для їх подолання.

У книзі «Управління життєвим циклом корпорацій» [1] І. Адізес детально описав свою методологію. Особливістю авторського підходу є те, що він життєвий цикл організації уподібнює до життєвого циклу людини: від народження до смерті. Автор стверджує, що в сучасному суспільстві відбуваються постійні зміни у зовнішньому і внутрішньому середовищах і ці зміни викликають появу проблем (бо зміна структури чи взаємодії дає новий результат). Тому важливим є своєчасне виявлення або навіть передбачення тих чи інших проблем і швидке їх розв'язання. Основний акцент при цьому робиться на внутрішні зміни, що пов'язані з переходом організації з однієї фази розвитку у іншу. Для кожної фази розвитку організації І. Адізес виділяє нормальні та патологічні проблеми. До нормальних проблем автор відносить ті, які можуть траплятись і не мають надзвичайно негативного впливу, до патологічних – відносить ті, які завдають руйнівного негативного впливу на подальше функціонування організації.

Подібно до розвитку людини І. Адізес виділив 10 фаз становлення організації:

- 1) фаза «залицяння»;
- 2) фаза «раннє дитинство»;
- 3) фаза «активне зростання»;
- 4) фаза «юність»;
- 5) фаза «розквіт»;
- 6) фаза «старіння»;
- 7) фаза «аристократизм»;

- 8) фаза «салем-сіті»;
- 9) фаза «бюрократія»;
- 10) фаза «смерть».

За методологією І. Адізеса на різних етапах розвитку організації для подолання нормальних та патологічних проблем потрібне домінування окремих функціональних ролей працівників. У цьому контексті автор виділяє 4 ролі менеджменту:

Р – роль – це функція, яка «забезпечує результативність організації у короткостроковій перспективі» [1, с. 220] і передбачає цілеспрямоване виконання задля досягнення очікуваного результату роботи.

А – роль – це функція, яка «забезпечує ефективність у короткостроковій перспективі» [1, с. 226] і передбачає чітке адміністрування, контроль часу, форми, місця, та інших процесних аспектів.

Е – роль – це функція, яка «забезпечує результативність організації у довгостроковій перспективі» [1, с. 227] і передбачає стратегічне мислення, інноваційність та спланованість розвитку.

І – роль – це функція, яка «забезпечує результативність організації у довгостроковій перспективі» [1, с. 229] і передбачає мистецтво інтеграції працівників у єдину команду.

У книзі «Ідеальний керівник або чому ним неможливо стати» [2] І. Адізес детально описав особливості прояву окремих характерних рис кожного типу керівника або їх набору. Оскільки за методологією автора передбачено, що людина може мати розвинену не одну роль, а більше. І чим більше різних ролей вона поєднує у собі, тим ефективнішим і продуктивнішим керівником вона є. Проте І. Адізес стверджує, що жодна людина не може володіти усіма чотирма ролями, тобто ідеального керівника не існує. Водночас позитивом є те, що можна поступово розвивати окремі функції, яких немає на даний час.

Таким чином науково-прикладний підхід І. Адізеса показує, що ефективним інструментом в управлінні персоналу є застосування командного підходу шляхом поєднання у команді менеджерів та працівників різних типів у відношенні до організації роботи, самоконтролю та перспективності розвитку.

Література:

1. Адієс І. Управління життєвим циклом корпорації. Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля». 2018. 496 с.
2. Адієс І. Ідеальний керівник або чому ним не можна стати. К.: Наш формат. 2017. 288 с.

УДК 001.895:811.111

Педагогічні науки

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Здирко О. Р.,

викладач англійської мови

*Львівський державний університет фізичної
культури імені Івана Боберського*

м. Львів, Україна

Анотація: *Доповідь присвячена пошуку та аналізу інноваційних методів викладання англійської мови задля оптимізації навчального процесу та збільшення ефективності засвоєння знань студентами. Наведено кілька методів, що сприяють інтеграції студентів у навчальний процес, активізують емоційну пам'ять, сприяють формуванню англомовної комунікативної компетенції в цілому та є більш ефективними, порівняно із традиційними методами викладання. Визначено метод як джерело практик, які викладачі можуть адаптувати або впроваджувати на основі власних потреб.*

Ключові слова: *метод, викладання, навчальний процес.*

Тенденції розвитку сучасної освіти доволі часто змінюються. Відбувається безперервне вдосконалення освітнього процесу, що зумовлює появу нових методик викладання, які сприяли б кращому засвоєнню знань студентами та їх всебічній інтеграції у навчальний процес. Подібні інновації у сфері освіти стосуються й іноземних мов, зокрема англійської.

Крізь призму сучасності ми розглядаємо англійську мову як мову «порозуміння» цілого світу, тому важко переоцінити

значення ефективного навчання у формуванні англомовної комунікативної компетенції майбутніх фахівців.

Ч. Нагарджуна трактує процес оволодіння іноземною мовою як «Second Language Acquisition», що передбачає вивчення другої мови після належного оволодіння рідною (першою) [1, с. 2] та стверджує, що існує чимало чинників, які впливають на вибір способу викладання другої мови, серед яких: мова, якою студент розмовляє вдома, можливість практики мовлення, мотивація студента та його потреба у вивченні іноземної мови [1, с. 3]. Спираючись на дані чинники, викладач може обрати оптимальні методи викладання у доцільній, на його думку, послідовності.

Тож що таке метод? Джим Скрівенер у своїй книзі «Learning teaching» окреслює «метод» як спосіб навчання, який викладач обирає відповідно до свого підходу до організації навчального процесу [2, с. 38]. Автор вважає, що, перед початком навчання, викладач робить певне методологічне рішення стосовно мети та змісту курсу, методики викладання, видів діяльності, способів спілкування зі студентами та способів оцінювання [2, с. 38].

Звісно ж, без базових методик викладання не обійтись, проте «сухе» вивчення правил призводить до втрати цікавості до вивчення мови, а використання лише традиційних методів, як показує практика, дає значно нижчі результати.

Чи існує так званий «найкращий» метод? Приблизно двадцять років тому Прабху припустив, що будь-які спроби знайти «найкращий» метод є нелогічними, враховуючи, що викладачі досить розумно адаптували та комбінували індивідуальні методи пристосування контекстуальних впливів і власних особистих поглядів на викладання [3, с. 60]. Думка про те, що метод традиційно розглядається як теоретично послідовний набір принципів навчання, які б привели до найбільш ефективних результатів навчання не є повністю правильною, адже жоден метод не може дати «відповідь» на те, як викладати англійську мову і робити навчання ефективнішим. Методи можна вивчати не як інструкцію як навчати, а як джерело практик, які викладачі можуть адаптувати або впроваджувати на основі власних потреб [3, с. 60-61].

Метод – не панацея для успішного викладання іноземної мови, проте порівнюючи ефективність традиційних та інноваційних методів викладання, можна помітити значну перевагу останніх.

Махмудова Ш. А. вбачає відмінність інноваційних методів у тому, що «...студенти та викладачі організують свою роботу через співпрацю в процесі навчання» [4, с. 133].

За словами авторки, традиційна методологія базується значною мірою на скороченні інтегрованого процесу використання іноземної мови. Типовою рисою традиційної методології є домінування викладача (*teacher-centered methodology*), в той час як сучасна методологія орієнтована на студента (*student-centered methodology*), а основним завданням викладача є допомагати студентам вчитися, не навантажуючи їх довгими нудними поясненнями, заохочуючи їх до виконання різноманітних завдань та взаємодії [4, с. 132].

Із цим твердженням частково перегукується особистісно орієнтований підхід (*person-centred approach*), який ставить на перше місце студентів та їх потреби. Його специфіка полягає у тому, що навчальний план та методика проведення занять не обирається викладачем заздалегідь, а обговорюється та узгоджується зі студентами [2, с. 39].

Щодо власне інноваційних методів викладання, варто розглянути метод розігрування історій (*enacting the stories*), що не лише допомагає студентам формулювати речення та висловлювати свої думки, але й презентувати власну інтерпретацію персонажів, зіставляти її з інтерпретацією колег, вступати з ними у дискусію, що сприяє розвитку «живого» діалогового мовлення, «відриваючи» студента від шаблонних книжкових фраз [5, с. 62-63]. До того ж подібна діяльність залишає позитивне враження, що активізує емоційну пам'ять студентів та сприятливо впливає на процес засвоєння знань, адже «...емоційна пам'ять робить матеріал для запам'ятовування емоційно забарвленим, що забезпечує його більш міцну прив'язку до смислових утворень особистості» [6, с. 27]. Таким чином розігрування історій спонукає студента до

креативного мислення та інтерактивної діяльності, в процесі якої активізується емоційна пам'ять, яка синхронізує та інтегрує різні операції навчальної діяльності, забезпечуючи її загальним емоційним тоном та виступає підґрунтям певної позиції студента стосовно навчання [6, с. 27].

Наступним розглянемо комунікативний метод (teaching through conversations), у якому спілкування є водночас як кінцевою метою вивчення мови, так і засобом її досягнення. Немоżliво повністю осягнути побудову речень та граматику, вивчаючи лише правила, адже засвоєння повинно відбутись на інтуїтивному рівні. Для цього студенти повинні багато читати, слухати та брати активну участь у комунікативному процесі [5, с. 63].

Про комунікативний метод як Communicative Language Teaching (CLT) згадує Джим Скрівенер, стверджуючи, що студенти будуть вчити мову найкраще, якщо братимуть участь у змістовних розмовах чи комунікативних ситуаціях. Проте автор розрізняє два види CLT: сильний (strong SLT) та слабкий (weak SLT). Перший передбачає вивчення мови через спілкування та виконання комунікативних завдань з обмеженням явного навчання та традиційних практичних вправ. У той час як останній забезпечує вивчення мови за допомогою широкого спектру навчальної діяльності, вправ, завдань для розвитку навичок говоріння та слухання [2, с. 38-39].

Ще одним цікавим методом є навчання за допомогою ігор (teaching through games). Здебільшого цей метод застосовується у викладанні іноземної мови дітям, проте його використання актуальне й для дорослих [6, с. 63]. Завдяки ігровому навчанню людина концентрується не на самому процесі засвоєння інформації і навичок, а на грі. В таких ситуаціях мозок сприймає процеси, пов'язані з навчанням, як розвагу: легше запам'ятовує інформацію, концентрує увагу та будує нові логічні зв'язки.

З метою розширення словникового запасу Майклом Льюїсом було запропоновано лексичний підхід (lexical approach), суть якого полягає в тому, що важливою частиною вивчення мови є здатність розуміти та створювати лексичні фрази у вигляді фрагментів, адже

для нашого мозку значно легше запам'ятати цілісну фразу як один фрагмент інформації, а не окремо запам'ятовувати кожне слово [2, с. 39].

Впровадження творчих завдань (creative assignments) у структуру навчальної діяльності дає можливість студентам вивчити щось нове самостійно, здійснивши певне дослідження. Проте завдання повинно бути чітким та передбачає певну базову інформацію, якою студенти послуговуватимуться у своїй дослідницькій діяльності. До прикладу, це може бути історія, кінцівку якої студенти повинні змінити або ж придумати власну [6, с. 64]. До того ж можна впроваджувати роботу над проектами, що передбачає збір необхідної інформації шляхом читання, слухання, опитування, тощо з її подальшою обробкою та усною чи письмовою презентацією отриманих результатів. Дана методика отримала назву «Project-based Learning». Завдяки її впровадженню у навчальний процес задіюється увага та креативне мислення студентів, покращується самодисципліна та відповідальність, співпраця, дослідницькі та навчальні навички та міжпредметна робота через використання знань, отриманих з інших предметів [1, с. 4].

Джим Скрівернер описує метод навчання на основі виконання завдань (task-based learning) як метод, що базується на підготовці, виконанні та рефлексивному аналізі завдань, які відображають реальні потреби та навички [2, с. 39].

Дещо спорідненою із навчанням на основі проектів є методика, що передбачає викладання на основі змісту – «Content-based teaching» [1, с. 4]. Студенти отримують різноманітні матеріали (газети, журнали, книги, комікси, веб сайти, тощо) та обирають ту тему, яка викликає у них найбільшу цікавість. Після цього починають працювати над дослідницьким завданням. Завдання викладача – надавати студентам уточнення щодо виконання завдання, допомагати із транскрипцією та вимовою слів, скеровувати студентів до використання необхідних матеріалів [7].

Використання мультимедійних засобів, а саме пісень, фільмів, телесеріалів з використанням супутніх завдань (to identify missing word in the verse line (replica of the dialogue)) під час заняття

сприятимуть розвитку слухових навичок студентів, разом із тим урізноманітнюючи навчальний процес та роблячи його цікавішим та яскравішим. Таким чином, викладач може застосовувати аудіолінгвальний метод (the audio-lingual method), мета якого – сформувані у студентів слухові навички завдяки слуханню змодельованих діалогів з повторенням і супутніми вправами, але без пояснення викладача [2. с. 38].

Отже, у зв'язку зі значенням англомовної комунікативної компетенції для становлення майбутнього спеціаліста та інноваціями у сфері освіти, з'являється чимало нових методів викладання з метою покращення якості навчального процесу. Порівняно із традиційними, новітні методи викладання спрямовані на інтеграцію студентів у навчальний процес, його оптимізацію, а сучасна методологія орієнтована на студента (student-centered methodology), в той час, як основним завданням викладача є не вчити, а допомагати вчитися. Звичайно ж жоден метод не можна використовувати як «панацею» для успішного викладання, проте він може стати джерелом практик, які викладачі можуть адаптувати або впроваджувати на основі власних потреб.

Література:

1. Ch. Nagarjuna, Innovative Methods in Teaching English for Rural Students, The Criterion: An International Journal in English. Quarterly Refereed and Indexed Open Access Journal, Vol. III, Issue IV, December, 2012, PP 2-6.
2. Scrivener J. Learning Teaching. – Oxford. Macmillan, 2005.
3. Graham Hall, Exploring English Language Teaching. Language in Action/ Graham Hall. – 1st ed. – New York, 2011.
4. Makhmudova Sh. A, The Role of Innovative Methods of Teaching English Language, Access mode: the-role-of-innovative-methods-of-teaching-english-language.pdf.
5. Mr. G. Anburaj, G. Christopher, Ms. Ni Ming, Innovative Methods of Teaching English Language, IOSR Journal Of Humanities And Social Science (IOSR-JHSS), Volume 19, Issue 8, Ver. IV August, 2014, PP 62-65.
6. Эмоциональная память в мнемической системе личности

[Текст]: дис... д-ра психол. наук: 19.00.01 / Кузнецов Марат Амирович; Харьковский национальный педагогический ун-т им. Г. С. Сковороды. – Х., 2008. – 490 л.: табл. – Библиогр.: с. 440-490.

7. Carol Read, Content-based primary activity, Access mode: <https://www.onestopenglish.com/clil/content-based-primary-activity/5-00680.article>.

УДК 338.245.62

Економічні науки

ПІДТРИМКА ПРОМИСЛОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Іллічов Р.В.

*аспірант відділу аналізу і
прогнозування міжнародної торгівлі,
Державний науково-дослідний інститут
інформатизації та моделювання економіки*

Анотація: дано оцінку потребам у виробництві будівельних матеріалів для відновлення зруйнованих об'єктів житлового фонду України. Визначено шляхи часткового відновлення господарської діяльності у машинобудівному секторі економіки. Окреслено напрями сприяння активізації інвестиційної активності у промисловості та механізми сприяння несировинному експорту.

Ключові слова: російсько-українська війна, релокація бізнесу, відбудова економіки, переробна промисловість, машинобудування, локалізація.

Згідно інформації, оприлюдненої органами державної виконавчої влади (Міністерством розвитку територій і громад, Міністерством охорони здоров'я, Державною агенцією автомобільних доріг України), внаслідок повномасштабної російсько-української війни знищено або пошкоджено близько 6,8 тис. житлових будинків України, повністю зруйновано 24 тис. км автомобільних доріг та 302 мости, шляхопроводи та естакади, пошкоджено 616 медичних закладів, з них 101 заклад зруйновано

повністю, крім цього 375 аптечних закладів зруйновані і не працюють [1]. Лише на відновлення житлових будинків, за наявними оцінками, знадобиться близько 750 млрд грн при цьому частина виробників будівельних матеріалів перебувають під тимчасовою окупацією, у безпосередній близькості до зон активних бойових або зруйновані.

Основу вказаної вартості складають критично важливі будівельні матеріали, які знадобляться у промислових масштабах. Зокрема, потреби в кабелі оцінені у 4,37 тис. м погонних на 1 тис. м² житла, відтак на все будівництво знадобиться 267,2 млн м погонних кабелю. За тим же принципом визначено, що потреба у сантехніці складе 2,86 млн комплектів, потреби у металопрокаті – 19,7 тис. т, в арматурі – 5,0 млн т, в бетоні – 46,2 млн м³, в цеглі – 12,5 млн штук, в цементному розчині – 14,1 млн м³, в піску – 5,46 млн м³, у склі для вікон – 26,1 млн м², в керамічній плитці – 23,2 млн м², пластикових трубах – 100 млн м погонних, сталевих трубах – 11,9 млн м погонних, чавунних трубах – 1,8 млн погонних, у фарбі – 44,0 млн л тощо [2].

Вже зараз важливо розпочати розроблення плану з відновлення, що дасть можливість для швидкого старту відбудови житла й інфраструктури, шойно для цього будуть сформовані умови. Для того, щоб програма відновлення житла та інфраструктури сприяла повоєнному економічному зростанню, слід забезпечити першочергове використання будівельних матеріалів вітчизняного виробництва при будівництві відповідних об'єктів (принаймні на рівні 80%).

Відповідно на даному етапі важливо:

- визначити виробничі можливості підприємств, що виробляють будівельні матеріали;
- вирішити питання щодо релокації, відновлення, збільшення виробничих потужностей будівельних матеріалів;
- побудувати нові виробничі потужності, передусім з виготовлення скла, цементу, кераміки тощо.

Не меншої уваги потребують виробничі підприємства інших галузей. Так, у рамках програми релокації станом на 12 травня

2022 року свої потужності перемістили 510 підприємств, 303 з яких уже відновили діяльність на безпечних територіях, ще 50 монтували обладнання і підключали комунікації. Також 192 підприємства готуються до переїзду найближчим часом і перебувають на різних стадіях транспортування [3]. Низькі темпи переміщення підприємств зумовлені низкою причин: обмежений доступ до сировини; необхідність кадрового забезпечення; обмежені можливості зовнішньоторговельної діяльності через блокаду морських портів; обмежені можливості державного замовлення тощо.

Для часткового відновлення промисловості, зокрема машинобудівної сфери (автобуси, тролейбуси, трамваї, вантажні та пасажирські залізничні вагони та локомотиви, комунальна та спеціальна техніка) необхідно близько 1 млрд дол. США на рік для забезпечення публічних закупівель цієї продукції в українських підприємств. За наявних умов воєнного стану саме державний ринок і державне споживання мають вирішальний вплив на стан та структуру економіки, даючи поштовх до збереження і розвитку тих видів діяльності, які є пріоритетними для виживання національного господарства під час воєнного шоку та забезпечення стратегічних цілей розвитку у повоєнний період.

Однак публічні закупівлі в Україні, на відміну від економічно успішних країн, майже не використовувались та досі використовуються як інструмент економічного розвитку – активізації капіталовкладень, збереження виробничого потенціалу, системної підтримки вітчизняних виробників, імпортозаміщення, технологічної модернізації, регіонального розвитку тощо.

В Україні наявний один з найвищих у світі рівень проникнення імпорту в публічні закупівлі. Проте точно оцінити його практично неможливо, тому що статистичне спостереження за проникненням імпортової продукції, робіт, послуг в публічні закупівлі України не ведеться. Опосередковані підходи до оцінювання вказують, що загальне проникнення імпорту в публічні закупівлі України сягає 39% (табл. 1).

Таблиця 1

Проникнення імпоротної продукції у закупівлі сектора загального державного управління в Україні у 2020 році, млн грн

Вид економічної діяльності	Всього споживання промислової продукції	в т.ч. вітчизняне виробництво	Імпорт	Частка імпорту, %
Сільське господарство	6 487	2 106	4 380	68
Виробництво харчових продуктів; напоїв та тютюнових виробів	6 897	4 677	2 220	32
Виробництво деревини, паперу; поліграфічна діяльність та тиражування	2 740	1 614	1 125	41
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	7 876	5 809	2 068	26
Будівництво	7 087	4 308	2 779	39
Транспорт, складське господарство	5 899	3 964	1 936	33
ВСЬОГО	36 985	22 478	14 507	39

Джерело: укладено автором на основі даних таблиць «витрати–випуск» за 2020 рік [4].

Міжнародні порівняння також вказують на те, що хоча імпортна продукція проникає у публічні закупівлі всіх країн світу, масштаби цього проникнення в Україні є набагато більшими, ніж в інших країнах. Частка проникнення імпорту в публічні закупівлі у світі перебуває в межах від 3,7% в Бразилії до 17,3% у Тайвані. Порівняно значні частки імпорту в закупівлях мають також Південна Корея (14,0%), Індонезія (8,0%), Мексика (7,4%). Середньосвітовий показник проникнення імпорту в публічні закупівлі становить 6,7%. У високорозвинених країнах частка імпорту в публічних закупівлях, як правило, невисока – 4,8% у

США та 5,3% в середньому по ЄС [5]. Отже, в Україні частка проникнення імпорту в публічні закупівлі більш ніж у п'ятеро перевищує середньосвітову та майже у 8 разів ту, що наявна у високорозвинених країнах.

Ключовим механізмом, що сприятиме більшому залученню вищевказаних підприємств до публічних закупівель України, а відтак – більш раціональному використанню бюджетних коштів у контексті сприяння розвитку національної економіки, є локалізація. Локалізація є державною політикою зі встановлення вимог до використання у виробничих процесах місцевої складової – певної частки сировини, проміжної продукції, послуг вітчизняного виробництва. Відповідні вимоги також можуть охоплювали використання місцевої робочої сили, нематеріальних активів.

В Україні політика локалізації регулюється Законом України «Про внесення змін до Закону України "Про публічні закупівлі" щодо створення передумов для сталого розвитку та модернізації вітчизняної промисловості» від 16 грудня 2021 року № 1977-IX. Зокрема, ним передбачено перелік продукції машинобудування, щодо якої, починаючи з 2022 року, терміном на десять років встановлюються мінімальні критерії щодо використання місцевої складової для допуску компаній до участі в публічних закупівлях. Мінімальна частка місцевої складової станом на 2022 рік визначена на рівні 10% з подальшим щорічним зростанням на 5 в. п. до досягнення рівня у 40% в 2028 році [6].

Продукція, що підпадає під закон про локалізацію, охоплює: генератори, турбореактивні установки, трансформатори, конденсатори, причепи, автобуси та громадський транспорт, вантажні автотранспортні засоби, спецтехніку (пожежні машини, сміттєвози, автомобілі швидкої допомоги тощо), засоби залізничного транспорту, вертольоти, турбіни, будівельне обладнання, насоси та ін.

Таким чином, актуальним для України, є розширення переліку товарів, для яких будуть обов'язковими вимоги локалізації в публічних закупівлях. До інших інструментів сприяння слід віднести:

– лізингові програми;

- державні цільові програми;
- компенсацію фінансових зобов'язань за кредитними та лізинговими договорами у галузі машинобудування;
- відновлення галузевої програми «Міський громадський транспорт»;
- компенсація відсоткових ставок за кредитами на масштабування та створення нових підприємств;
- забезпечення часткової компенсації відсотків за експортними кредитами, пільгового страхування і гарантування експортних контрактів через ЕКА;
- заборону імпорتنих поставок з РФ та Білорусі.

Очевидно, що ефективне використання вказаних механізмів неможливе без суттєвого розширення інвестицій, проблема залучення і захисту яких вкрай актуальна в умовах воєнного стану. Для вирішення цієї проблеми доцільними видаються такі інструменти, як:

- Багатостороннє агентство гарантування інвестицій (MIGA), яке страхує некомерційні ризики приватних інвесторів по всьому світу;
- Банку розвитку для компенсації відсотків за кредитами на запуск фірм та кредитування масштабних загальнонаціональних проектів;
- державне фінансування інфраструктури для виробництв;
- звільнення нових підприємств від податків;
- державне фінансування не сировинного експорту.

Щодо підтримки не сировинного експорту – це одне з актуальних питань, яке потребує швидких рішень. На сьогодні українські виробники вимушені шукати нові ринки збуту готової продукції. Водночас існують логістичні обмеження через блокаду морських портів. Також через воєнний стан обмежено виїзд чоловіків призовного віку. У зв'язку з цим доцільно розглянути можливості фінансової підтримки недержавних торгових представництв у країнах Європи, а також ініціювати проекти щодо сприяння експорту української продукції в ЄС (формування експортного кошику; проведення переговорів щодо ініціювання в

ЄС замовлень на виробництво і постачання української продукції, у тому числі для заміщення продукції з Росії та Білорусі).

Література:

1. Росія знищила або пошкодила вже майже 7 тисяч житлових будинків в Україні. «ZN.UA». <https://zn.ua/ukr/ECONOMICS/rosija-znishchila-abo-poshkodila-vzhe-majzhe-7-tisjach-zhitlovikh-budinkiv-v-ukrajini.html>

2. Титок В.В. Будівництво доступного житла з використанням місцевих будівельних матеріалів. Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин. 2020. Вип. 45. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/shpebfrv_2020_45_17

3. Собкевич О. Огляд реалізації програми релокації підприємств в Україні. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-realizatsiyi-prohramy-relokatsiyi-pidpryyemstv-v-ukrayini>

4. Таблиця "витрати-випуск" за 2020 рік (в основних цінах) з урахуванням перегляду даних платіжного балансу. Державна служба статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua>

5. Public procurement – Study on administrative capacity in the EU. European Commission. URL: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/improving-investment/public-procurement/study

6. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про публічні закупівлі" щодо створення передумов для сталого розвитку та модернізації вітчизняної промисловості" від 16.12.2021 р. № 1977-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1977-20#Text>

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА
ПОРЯДКУ У ЗВ'ЯЗКУ З ВВЕДЕННЯМ ВОЄННОГО СТАНУ

Клець Анастасія Володимирівна

здобувач вищої освіти I курсу
факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Спеціальність 262

«Правоохоронна діяльність»

Науковий керівник **Гіденко Євгеній Сергійович**
викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровський державний університету
внутрішніх справ

Професійна діяльність працівників має низку складових: знання законодавчої і нормативної бази, правильне виконання дій, уміння працювати з документацією, професіоналізм у стосунках з людьми і т.д. У випадку травмування чи загибелі працівника міліції його накопичений досвід не має ніякого значення, держава втрачає фахівця, на підготовку якого витрачені немалі сили та кошти, колектив втрачає товариша, заміна якому прийде не відразу, населення піддається психологічному впливу.

Стратегія роботи поліції з місцевим населенням не є універсальною панацеєю, однак така діяльність сприяє усуненню нерозуміння, підозр і конфліктів між співробітниками поліції і громадами, в яких вони працюють. Вона підкреслює переваги співпраці в порівнянні з конфронтацією [1].

На території, на якій введено військовий стан, вживаються всі необхідні заходи організації виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг для державних потреб, забезпечення потреб Збройних Сил, інших військ, військових формувань та органів за нормами воєнного часу.

У період дії військового становища на території держави або в окремих регіонах всі органи державної влади та

військовим командуванням заходи прийнято умовно об'єднувати в три основні групи. Першу групу складають заходи, спрямовані на забезпечення безпеки та громадського порядку [2].

Ця група включає в себе заходи, пов'язані:

– по-перше, із посиленням охорони громадського порядку та безпеки, охорони військових, важливих державних та спеціальних об'єктів, що забезпечують життєдіяльність населення, функціонування транспорту, зв'язку, об'єктів енергетики;

– по-друге, з евакуацією об'єктів господарського, культурного та соціального призначення, а також тимчасовим відселенням жителів найбезпечніші райони.

До другої групи слід включити заходи, що мають у своїй основі обмежувальні та заборонні властивості.

До обмежувальних відносяться заходи, пов'язані з обмеженням в'їзду та виїзду з (на) території, на яку запроваджено військовий стан; обмеженням руху транспорту; запровадженням військової цензури.

Заборонні заходи спрямовані на встановлення імперативних заходів. вимог, що не допускають знаходження громадян на вулицях та в інших громадських місцях у певний час доби; продаж зброї, боєприпасів, вибухових та отруйних речовин; страйків; діяльність іноземних та міжнародних організацій, щодо яких отримано достовірні відомості про те, що їхня діяльність спрямована на підрив оборони та безпеки України [4].

Третю групу складають альтернативні заходи, що передбачають заборону або обмеження. Вибір конкретної міри в умовах військового стану надано виключно компетентним державним органам влади (Військовому командуванню) [1].

До альтернативних відносяться заходи, що закріплюють: заборона або обмеження вибору місця перебування або місця проживання; заборона або обмеження виїзду громадян за межі території Росії; заборона або обмеження проведення зборів, мітингів тощо.

Проведення особистого огляду допускає повне роздягання оглядаємо особи, огляд не тільки одягу і речей, що знаходяться при

громадянина, а й природних порожнин людського організму. Для виконання подібних дій, до проведення особистого огляду можуть залучатися медичні працівники.

Крім медиків, для проведення особистого огляду можуть залучатися фахівці з різних сфер діяльності, за умови, якщо вони можуть посприяти з виявлення і дати пояснення з приводу виявлених речей та предметів обмеженого користування [2].

Відсутність моральної задоволеності від змісту роботи, впевненості у правовій та соціальній захищеності, невдоволення організацією, умовами та оплатою праці, стають сьогодні головними причинами відтоку кваліфікованих працівників із апарату правоохоронних органів. Справді, організація має низку обов'язків перед працівником, які нині належно не виконуються [3]. І річ не тільки й не стільки в низькій заробітній платі або затримках з її виплатою, скільки в характері та змісті роботи, забезпеченні правового та соціального захисту, можливостей підвищувати професійну кваліфікацію, перспективах службового зростання [4].

Адже безперечним є висновок: чим привабливішою для працівників з точки зору задоволення їхніх потреб та інтересів є організація, тим більше в неї можливостей для ефективного функціонування.

На території дії режиму військового (осадового) становища для боротьби з носіями терористичних загроз оголошення правового режиму контртерористичної операції є недоцільним і зайвим, оскільки його правові встановлення в частині тимчасового обмеження прав і свобод громадян повністю перекриваються відповідними правовими умовами режиму воєнного стану.

Література:

1. Погорілко В. Ф. Конституційне право України : Академічний курс : підручник : у 2 т. / В. Ф. Погорілко, В. Л. Федоренко; за ред. В. Ф. Погорілка. К. : Юридична думка, 2006–2008. Т. 1. 2006. 544 с.
2. Скрипнюк О. В. Курс сучасного конституційного права України : академічне видання / О. В. Скрипнюк. Х. : Право, 2009. 468 с.

3. Волошин Ю. О. Особливості формування моністичних концепцій співвідношення міжнародного та внутрішньонаціонального права та їх роль у розвитку міждержавної інтеграції / Ю. О. Волошин // Часопис Київського університету права. 2011. № 1. С. 303–307.

4. Федоренко В. Л. Національне і міжнародне конституційне право: порівняльно правові аспекти / В. Л. Федоренко // Порівняльно-правові дослідження. 2006. № 2. С. 65–67.

УДК 159. 9. 072: 316.62

Political science

CONCEPTUALIZATION OF THE NOTION OF
«SOCIOCULTURAL IDENTITY»

*Kravchuk S. L.,
PhD in Psychology, Associate Professor,
Senior researcher
Institute of Social and Political Psychology of the
National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

The importance of studying the problems of sociocultural identification is emphasized in the works of both foreign and domestic scientists.

Community culture is an important source of sociocultural identities. The concept of cultural identity is closely related to the concept of cultural self.

The phenomenon of sociocultural identity plays an important role in the enculturation of an individual, in particular, in his/her entry into a certain cultural and social space.

The term «sociocultural identity» is used by domestic researchers to denote the set of social and cultural orientations most significant for a group or individual, which they are guided by in interaction with the immediate environment and with power structures.

Cultural identity is the identification of a person with a cultural

tradition, which is used as a means of creating meanings that are significant for one's own identity [1, p. 78].

The sphere of sociocultural identity is the living space closest to a person, in which social capital is materialized, means of life and constants of culture are developed and constantly improved [2, p. 20].

Cultural identity is defined as a person's awareness of belonging to a certain group and includes national and social identity, the identity of certain subcultures, as well as racial, gender and other identities.

Ukrainian scientist O. A. Rovenchak defines sociocultural identity as an inner feeling of belonging to a sociocultural community of a certain type, mostly recognized by other representatives of this community, rooted in similarity to them and in the simultaneous difference from representatives of another sociocultural community of the same or another type [3, p. 92].

Sociocultural identity is a broad concept that includes elements of ethnic identity (definition of the culture to which an individual belongs), civilizational identity (orientation towards the «East» or «West»), political identity (type of political culture, to which the individual belongs) etc. [4, p. 259-260].

Sociocultural identity is one of the most important factors of community cohesion, which characterizes the degree of dedication of individuals to one or another community and the degree of their attachment to each of these communities.

Sociocultural identity determines the form of self-awareness as a condition for preserving the authenticity of a person who is aware of the world and self.

An important psychological factor for the formation of a person's sociocultural identity is cultural memory.

Literature:

1. Shevchuk D. M. (2008). Problems of cultural identity in Ukraine and the cultural project of Europe. *Ukrainian culture: past, present, ways of development*, 14, 76-80.

2. Nagorna L. P. (2011). Sociocultural identity: pitfalls of value distinctions. K., IPIEND named after I. F. Kuras of the National Academy of Sciences of Ukraine. 272 p.

3. Rovenchak O. A. (2011). National, regional and political identities and practices of Ukrainian immigrants in Poland and Greece. *Social Psychology*, 3(47), 87-97.

4. Malinin V. V. (2013). Sociocultural identity as a factor in increasing the effectiveness of political management. *Actual problems of politics*, 48, 258-267.

УДК:339.138

Економічні науки

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІВЕНТ МАРКЕТИНГУ / CURRENT EVENT MARKETING TRENDS

Крупко О.М.

*кандидат економічних наук
доцент кафедри маркетингу*

Національного авіаційного університету

Annotation: *Business management is increasingly faced with expanding the ability to process information and attract new customers. Data will increasingly influence event marketing and experiences, but real human contact and personalization are still important. The use of technology has taken a leading role in activities from interactive video to virtual reality. Event marketing is one of the directions of the company, which should correspond to modern technologies.*

Key words: *Event marketing, intelligence platforms, marketing technologies, digital marketing technologies.*

The digital trend of popularizing the transfer of information using Internet sites, social networks, or applications have taken marketing tools to a new level. Quarantine conditions have a powerful stimulating effect of holding events in the digital space online. And if earlier one of the advantages of event marketing of a real event (meeting) was the impression of the participant from the event, then modern technologies of audio and video reaction of event participants allow to spread their emotions, reactions, and impressions online.

Analysis of modern marketing research shows that practicing marketers (over 40%) believe that live events are a priority marketing

channel. Statistics show that the percentage of companies that use live events in the period from 2018 to 2019 increased by 18% [1], and in the period 2020-2021, the number of organizations increased sharply by about 79% [2].

Informative data will increasingly influence event marketing and experience, but real human contact and personalization are still important.

The use of technology has taken a leading role in activities from interactive video to virtual reality.

The use of artificial intelligence has changed marketing technologies in recent years, and this trend is very relevant in nowadays as data collection and increasingly sophisticated platforms grow. The use of artificial intelligence to improve the effectiveness of event marketing, for example, to solve problems that are recurring in human marketers, so that they have more time to find creative solutions.

The development and use of new artificial intelligence platforms can help at all stages of event planning and marketing, from ticket and sales management to personalization of experiences and promotions and automating follow-up. IT companies working on the development and improvement of such digital tools in 2021 took the leading position in the ranking of companies in terms of financial results.

Increased use of interactive video. There is a clear trend that the use of real-time video overtakes online textual content. Videos are now evolving to create a more interactive and personalized experience. A great example of this is the Netflix Black Mirror series "Bandersnatch" - an experience in the style of "choose your own adventure", which quickly went on social networks after its release [1]. Interactive video has a high engagement rate, is exciting, and can be an effective way to enhance your event. Whether it's causing excitement before an event or enhancing interaction at an event, the use of interactive video changes the experience from passive viewing to one that becomes more enjoyable and memorable.

Event marketing is gaining a personalized experience. Before the event, more data on customers and marketing is collected than ever before from various sources. These data mean that instead of treating

customers or event attendees as part of the target group, they can be seen as individuals with a personalized experience. Taking into account the preferences of guests results in a much more memorable and enjoyable event. Because it is so effective in increasing the return on investment of an event, 9 out of 10 event organizers use some form of personalization. The participants do not want to feel like just another face in the crowd. Instead, they want to feel valued and valued because they have spent their time visiting.

Publishing or covering real-time event data not only gives you a more personal experience but also allows event planners and organizers to see how their activities are happening in real-time, allowing them to take action for immediate improvement.

Marketing technology that provides access to real-time event data can allow marketers to see which conversations and topics are most popular, attendance and satisfaction, and even calculate the return on investment in real-time. Real-time data analysis can also help you plan and prepare for an event with accurate and up-to-date registration information, ticket sales, customer details, and demographics [3].

Augmented reality and virtual reality are increasingly used by brands to provide a more exciting and exciting experience. AR and VR can be used for anything from an entertaining experience to raising awareness and brand awareness to a fully digital event where people can only attend virtually. This year, during the Atlass Weekend, the organizers, together with some artists, used augmented reality tools with the help of an application that each visitor could download and using to see additional special effects through their phone. Similar technologies were also used to broadcast the celebration of Ukraine's Independence Day. To create an aesthetically beautiful frame, improve the location, interest the audience in a particular person or location, the current trend is the use of augmented reality. This tool is actively used by companies that create an event to obtain investment, making a virtual visualization of future results. Hosting a purely digital event in this way can be much more cost-effective than traditional real-life events, but with careful use of virtual reality technology, the relationships and experiences available to visitors can be just as compelling.

On a smaller scale, AR and VR can be used to demonstrate products and experience (for example, demonstrating the results of a foreign plant) when it is logistically difficult or unreasonably expensive. This technology is already used successfully by some well-known brands. Coca-Cola hosted a VR experience that allowed participants to become football players at the World Cup [1].

The uniqueness of the location is achieved by marketers not only virtually, but also the search for the location has become more demanding. Marketers make every effort to engage event attendees more deeply in a variety of ways. One is to use unique and memorable venues rather than in your standard hotel or conference room.

Picturesque venues provide your marketing of future events in today's Instagram and Facebook society. Unusual venues also positively complement the overall visitor experience. Areas with a well-known history or events are also becoming increasingly popular for events. Historic sites can be inspiring, impressive, and can be a chapter for discussion during social and social events.

Thus, current trends in informatization of society and marketing significantly increase the number of aspects, tasks, and professional responsibilities of a marketer to conduct an effective event.

Literature:

1. <https://marketinginsidergroup.com/event-marketing/top-event-marketing-trends>
2. <https://blog.bizzabo.com/event-marketing-statistics>
3. <https://www.markletic.com/blog/virtual-event-statistics/>

ОСОБЛИВОСТІ ОНТОГЕНЕЗУ ГІСОПУ В УМОВАХ
ПРИКАРПАТТЯ**Ляшенко В. М.**

старший науковий співробітник

Куничак Г.І.

завідуюча лабораторії,

кандидат сільськогосподарських наук

Прикарпатська державна

сільськогосподарська дослідна станція

Інституту сільського господарства

Карпатського регіону НААН,

м. Івано-Франківськ, Україна,

Анотація: В умовах Прикарпаття проведені дослідження з вивчення особливостей онтогенезу гісопу лікарського (*Hyssopus officinalis* L.). Встановлено вікові особливості росту, розвитку та морфології *Hyssopus officinalis* L. при інтродукції в умовах Коломийського наукового відділу Прикарпатської ДСГДС ІСГ Карпатського регіону. Наведено результати вивчення гісопу лікарського *ex situ* за періодами онтогенезу: латентним, прегенеративним, генеративним.

Ключові слова: *Hyssopus officinalis* L., інтродукція, морфологічні особливості, онтогенез

ВСТУП

Гісоп лікарський (*Hyssopus officinalis* L.) багаторічна трав'яниста, пряно-ароматична, ефіроолійна і лікарська рослина родини Губоцвіті (*Lamiaceae*). Росте він у вигляді невеликого куща, заввишки від 30 до 90 см та діаметром 90–140 см [1]. У даний час сировинні ресурси виду недостатні для ведення промислової заготівлі, гісоп зростає розсіяно, вирощується в культурі у різних регіонах України [2]. Гісоп лікарський в культурі відомий близько 1000 років, його лікувальні властивості високо цінували та успішно використовували Гіпократ, Гален, Діоскорид. Авіцена рекомендував його як ефективний засіб для лікування легеневих захворювань [3, 4]. Використання *H. officinalis* забезпечує про-

тистоцидну, лактогенну, відхаркувальну, протизапальну, в'язучу, тонізуючу, ранозагоювальну дію. Рослини використовують при астмі, диспепсіях, анемії, неврозах, метеоризмі, ревматизмі, стенокардії, гострих респіраторних інфекціях, як зменшуючий потовиділення засіб, пом'якшуючий, антигельмінтний засіб. Зовнішньо застосовують настої відвари для промивання очей, при стоматитах, захворюваннях глотки, для компресів при крововиливах, забиттях і як ранозагоювальний засіб [2, 5, 6].

Щодо онтоморфогенетичного розвитку *H. officinalis* відомості досить обмежені [1]. Є повідомлення, що онтогенез однорічних сіянців гісопу лікарського в умовах Алматинської області Казахстану завершився у віргінільному стані [7], цвітіння та плодоношення в умовах Нечорноземної зони Росії було відмічено на другий рік життя [4, 8]. Відомостей щодо адаптивних властивостей *H. Officinalis* L., при введенні у культуру, в умовах Прикарпаття України не виявлено.

Мета досліджень – вивчення еколого-біологічних особливостей та господарсько- цінних ознак *Hyssopus officinalis* L. в умовах Прикарпаття України при введенні у культуру інтродуцента.

МАТЕРІАЛИ, МЕТОДИ Й УМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Об'єкт досліджень – рослини гісопу лікарського: 5 місцевих зразків, інтродукованих у 2014 році, 7 – 2015 року та 6 – 2016 року, відповідно колекції 075 UKR малопоширених овочевих та пряноароматичних культур Коломийської дослідної станції.

Рослини вирощували упродовж 2014–2019 рр. на відкритій, добре освітленій ділянці. Виділення періодів онтогенезу і вікових етапів, особливості росту і розвитку рослин вивчали згідно з загальноприйнятими методиками [9, 10, 11]. Ми виділили та описали три періоди онтогенезу (латентний, прегенеративний і генеративний), та 7 вікових особливостей (насіння у стані спокою, проростки, ювенільні, іматурні, віргінальні, однорічні та багаторічні особини.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Рослина гісопу лікарського – багаторічний гіллястий напівкущ заввишки 60–85 см, діаметр куща 60–120 см. В кущі

налічується 40–180 прямостоячих квітконосних стебел.

Стебло гісопу лікарського у поперечному перерізі чотиригранне. Листки лінійноланцетоподібні, цілокраї, супротивні, краї листків загнуті донизу. В нижній частині пагона листки короткочерешкові, у верхній – сидячі. Два супротивно розміщених листки мають довжину 2,6–3,3 см, ширину 0,7–1,2 см, а інші чотири – менші (довжина – 1,2–1,4 см, ширина – 0,2–0,3 см).

Суцвіття у верхній частині стебла переривчасте, колосовидне, завдовжки 4–17 см, квітки знаходяться в пазухах листків по 4–8 шт.

Плоди гісопу формуються у чашечці квітки, що є характерним для рослин родини Губоцвіті. Коренева система рослини стрижнева, дерев'яниста з добре розвиненими розгалуженнями. На п'ятий рік життя встановлено розпад коренів на 2–3 партикули, кількість яких щороку збільшується.

Онтогенез гісопу. Розрізняють латентний, ювенільний, іматурний, прегенеративний (віргінільний) та генеративний періоди онтогенезу [1].

Латентний період насіння розпочинається з моменту дозрівання і триває до моменту його проростання. Період фізіологічного спокою нетривалий, в результаті чого утворюється самосів біля материнських рослин. Ереми гісопу лікарського дрібні. Маса 1000 шт. становить 0,90–1,10 г.

Насіння має високу життєздатність. Лабораторна схожість насіння в перший рік зберігання складала 98 % і протягом чотирьох років знизилась до 90 %.

Прегенеративний (віргінільний) період. Період починався з моменту появи сходів і завершувався формуванням генеративних пагонів.

Початок проростання в умовах інтродукції встановлено через 9–24 доби, залежно від терміну посіву та погодних умов. Довжина сім'ядольних листків була 3,6–4,2 мм, ширина – 1,8–2,2 мм.

Ювенільний період починався через 5–6 діб після появи сім'ядольних листків рослини першою парою видовжених, опушених справжніх листків, довжиною 0,8–1,1 см, шириною – 0,3–0,5 см.

Іматурний, перехідний стан рослини, супроводжувався формуванням бічних корінців, формуванням пагонів другого порядку на пагонах першого. Впродовж іматурного періоду інтенсивно росли головний та бічні пагони. Формувався кущ висотою 35–48 см. Встановлено 18–30 пагонів першого порядку і 55–85 пагонів другого порядку.

Генеративний період. Генеративний період у рослин починався на першому році життя і продовжувався на 5 році. В дослідженнях не встановлена вікова тривалість даного періоду.

Фаза бутонізації у молодих рослин гісопу лікарського відмічалася з 20–25 липня, цвітіння – з 25 серпня – 1 вересня.

В стан дорослих генеративних рослин гісоп вступав на першому році життя і тривав понад 5 років.

Биометричні характеристики і темпи онтогенетичного розвитку вибраних досліджуваних зразків колекції гісопу (COLLCODE UKR075) представлені в таблиці 1.

Таблиця 1. Биометрична характеристика *Hyssopus officinalis* L.

№ інтродукованого зразка	Висота Наземного пагона, см	Кількість листків на особині, шт	Довжина листків, см	Ширина листків, см	Кількість суцвіть	Кількість квіток на суцвітті
Ювенільний період						
UI2100 064	4,32±0,4 3	4,61±0,34	1,96±0, 21	0,49±0, 95		
UI2100 066	4,62±0,5 6	5,25±0,65	2,12±0, 35	0,52±0, 66		
UI2100 067	4,56±0,7 6	4,92±0,56	1,98±0, 26	0,41±1, 12		
Іматурний період						
UI2100 064	11,64±0, 75	8,65±0,29	7,12±0, 94	1,24±0, 24		
UI2100 066	12,31±0, 96	9,23±0,65	7,69±1, 03	1,46±0, 65		
UI2100 067	11,96±1, 25	8,84±0,87	7,26±0, 66	1,37±0, 86		
Віргінальний період						
UI2100 064	23,24±0, 67	25,85±0,65	8,28±0, 95	2,91±0, 57		

UI2100 066	26,35±0, 98	27,64±0,87	9,45±1, 23	3,21±0, 09		
UI2100 067	25,64±0, 85	26,34±0,98	8,64±1, 34	3,12±0, 66		
Генеративний період						
UI2100 064	85,23±0, 89	234,83±14, 12	12,3±0,9 6	4,6±0,2 6	263,64±7 ,35	39,42±0, 67
UI2100 066	89,36±1, 08	265,34±34, 45	13,35±1, 23	5,12±0, 34	276,45±8 ,34	41,45±1, 32
UI2100 067	86,48±1, 23	254,56±24, 31	12,96±1, 45	4,45±0, 68	265,56±9 ,34	40,36±1, 56.

Фенологія гісопу. Проростання горішків спостерігалось протягом 10 днів, перші проростки появляються на 5–6-ий день досліду, а найбільша кількість на 7–8 день.

Таблиця 2. Температурний режим фенофаз

Назва виду	Початок вегетації	Початок бутонізації	Початок цвітіння	Початок плодоношення	Кінець вегетації
<i>Hyssopus officinalis</i> L.	+5,3 – +6,5	+22,3 – +22,9	+22,5 – + 23,4	+22,6 – + 23,6	+13,6- 13,9

Схожість насіння складала 91%. Проростки – одностеблові рослини висотою 1,5-2,5см. Два справжні листки розміщені супротивно, ланцетовидні, звужені до основи і загострені на кінцях, цільнокраї.

Таблиця 3. Динаміка фенологічних спостережень в період вегетаційного періоду сезону 2019 р.

Назва виду	Фенофази				
	вегета- тивна	бутоніза- ція	цвітін- ня	плодоношен- ня	закінчення вегетації
<i>Hyssopus officinalis</i> L.	4.04 – 28.10	24.05– 23.06	10.06 – 28.09	5.07 – 15.09	10.09 – 28.10

Ювенільні рослини досягають 3,5-4,5 см у висоту і несуть 4-6 справжніх листки довжиною 1-1,5 см і шириною 0,2-0,3 см. Листки стають шершаві, опушені короткими волосками. Тривалість життя ювенільних рослин -10- 13 днів.

Іматурні особини представлені дерев'янистим стеблом, висотою 10-20 см, несуть по 12- 15 пар листків. Встановлена велика варіація за величиною листків -2-4 см довжиною і 0,4-1 см шириною. Край листової пластинки може змінюватись від цільнокрайого до широкозубчатого.

Ювенільні листки в основі стебел поступово жовтіють і опадають, замінюються боковими стеблами. які до кінця даного періоду досягають 6-12 см довжини, несуть 3-4 пари листків менших розмірів. Тривалість життя іматурних рослин – 25 -30 днів

Віргінальні рослини представлені кущем із 7-10 пагонів, довжиною 25-30см. Листки віргіналів менших розмірів, порівняно з листками іматурів і досягають 2-3 см у довжину. Форма листової пластинки по всій висоті стебла не змінюється.

Закладка квіткових бруньок на початку червня свідчить про перехід рослини в генеративний стан. Тривалість життя віргіналів – 45-50 днів.

ВИСНОВКИ

На основі проведених фенопостережень встановлено, що окремі зразки відрізняються строками початку фенофаз та їх тривалістю.

Латентний період насіння розпочинається з моменту дозрівання і триває до моменту його проростання. Прегенеративний (віргінільний) період починався з моменту появи сходів і завершувався формуванням генеративних пагонів.

Генеративний період у рослин починався на першому році життя і продовжувався на 5 році. В дослідженнях не встановлена вікова тривалість даного періоду.

Література:

1. Костюк Л. А. Онтоморфогенез *Hyssopus Officinalis* L. за умов інтродукції в ботанічному саду ЖНАЕУ. *Modern Phytomorphology*. 2015. 7. С.135-146.
2. Мінарченко В.М. Лікарські судинні рослини України (медичне та ресурсне значення). Київ : Фітосоціоцентр, 2005. 323 с.

3. Воронина Е.П., Годунов Ю.Н., Годунова Е.О. Новые ароматические растения для Нечорноземья. Москва : Наука, 2001. 173 с.

4. Песцов Г.В., Чепурнова М.А., Музафаров Е.Н. Особенности интродукции и перспективы изучения эфиромасличных растений. Известия Тульского государственного университета. Естественные науки. 2009. 2. С. 246–254.

5. Беленовская Л.М., Корхов В.В., Мац М.Н., Медведева Л.И. Растительные ресурсы СССР. Цветковые растения, их химический состав, использование. Семейства Hippuridaceae-Lobeliaceae. Санкт-Петербург : Наука, 1991. 2. С. 246–254.

6. Гоменюк Г.А., Даниленко В.С., Гоменюк И.И., Даниленко И.В. Практическое применение лекарственных сборов: справочник. Киев : А.С.К, 2001. 432 с.

7. Курбатова Н., Мухитдинов Н., Туякова А., Абидкулова К. Ботанические и фотохимические исследования *Hyssopus officinalis* L. культивируемого в Казахстане. Вісник КНУ ім. Т.Г. Шевченка. Інтродукція та збереження рослинного різноманіття. 2009. 25–27. С. 95–97.

8. Калиниченко Л.В. Агробиологические особенности иссопа лекарственного (*Hyssopus officinalis* L) и пути повышения продуктивности культуры в условиях Нечерноземной зоны. Автореф. дис. канд. с.-х. н. Москва. 2013. 22 с.

9. Работягов В.Д., Свиденко Л.В., Деревьянко В.Н., Бойко М.Ф. Эфиромасличные и лекарственные растения, интродуцированные в Херсонской области (эколого-биологические особенности и хозяйственно ценные признаки). Херсон : Айлант, 2003. 324 с.

10. Уранов А.А., Смирнова О.В. Классификация и основные черты развития популяций многолетних растений. Бюлл. МОИП. Отд. биол. 1969. 79 (1). С. 19–135.

11. Бейдемман И.Н. Методика изучения фенологии растений и растительных сообществ. Новосибирск. Наука. 1974. 155 с.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУМІСНИЦТВА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ
ЯК СПОСІБ МІНІМІЗАЦІЇ КОРУПЦІЙНИХ
ПРАВООПОРУШЕНЬ

Мітусова К.С.,

*викладач кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
м. Дніпро, Україна*

Анотація: у дослідженні здійснено аналіз вимог Закону України «Про Національну поліцію», Закону України «Про запобігання корупції», якими врегульоване питання щодо сумісництва поліцейських, а також проаналізований зарубіжний досвід. Запропоновано розширення дозволених видів оплачуваної діяльності для сумісництва поліцейських у вільний від виконання службових обов'язків час.

Ключові слова: поліція, корупція, сумісництво.

Питання запобігання корупції у органах державної влади залишається актуальним як в Україні, так і закордоном, й на сьогоднішній день. Корупція, як явище у державі несе безпосередню загрозу національній безпеці, так як є перешкодою для подальшого розвитку економіки держави та громадянського суспільства.

Якщо розглядати Національну поліцію України, як окрему виконавчу гілку державної влади, то наявність корупційної складової у діяльності поліції сприяє розвитку злочинності у державі, що завдає шкоди національній безпеці України. Через підвищення рівня корупційних ризиків, зокрема, у діяльності Національної поліції, виникає необхідність утворення контролюючих органів, чії повноваження полягають у перевірці дій поліцейських на наявність корупційної складової. Серед таких: ДВБ, ДБР, НАЗК, НАБУ.

Питання щодо природи корупції в органах державної влади є відкритим. Серед причин виникнення корупційних правопору-

шень, зокрема, серед поліцейських, розглядають низький рівень грошового забезпечення. У той же час, статтею 66 Закону України «Про Національну поліцію» на поліцейських покладені обмеження щодо сумісництва: «Поліцейський не може під час проходження служби займатися іншою оплачуваною діяльністю, крім науково-педагогічної, наукової або творчої» [1].

Зазначеною законодавчою вимогою фактично заборонено поліцейським здобувати інші засоби для існування, окрім законодавчо визначених. Враховуючи систематичне підвищення вартості за комунальні послуги, роздрібну торгівлю, пальне, а також відсутність проведення відповідного перерахунку грошового забезпечення з урахуванням індексу рівня інфляції, це складає підстави для розвитку корупції під час виконання своїх службових обов'язків поліцейськими, у тому числі підробіток поза робочим часом.

Так, у США визначена процедура сумісництва служби в поліції та іншої дозволеної роботи. Режим сумісництва різноманітний. Так, у штаті Міссурі існує три категорії поліцейських, які працюють за сумісництвом у вільний від службової діяльності час:

- поліцейські, які здійснюють за сумісництвом роботи, безпосередньо пов'язані з діяльністю в поліції (під час роботи за сумісництвом вони носять уніформу, оплата проводиться за рахунок коштів місцевого бюджету), тобто це робота поліцейського в позаурочний час;

- поліцейські, які виконують роботу щодо забезпечення безпеки комерційних структур, наприклад, з охорони магазинів, складів, офісів тощо;

- поліцейські, які займаються трудовою діяльністю, не пов'язаною зі службою в поліції, наприклад, коли вони здійснюють технічне обслуговування автомобілів, роблять ремонт у квартирах тощо.

Однак, не зважаючи на ліберальне загальне законодавство з питань регламентації сумісництва поліцейських, правове регулювання таких відносин в окремих штатах може бути досить жорстким. Так, у деяких штатах поліцейські не мають права

здійснювати сумісництво за межами свого міста, працювати водіями таксі, займатися охоронною діяльністю, торгувати спиртними напоями. Щодо працівників кримінальної поліції діють обмеження, які забороняють працювати їм в кредитно-фінансових установах, а також займатися підприємницькою діяльністю. [2]

В Україні також розпочалися зміни щодо зміни чинного законодавства, що регулює діяльність Національної поліції України, а саме: група народних депутатів зареєструвала в Верховній Раді України проект Закону України «Про внесення зміни до статті 66 Закону України «Про Національну поліцію» щодо службового сумісництва поліцейських» від 20.12.2021 року за № 6450, яким запропоновано внести зміни до статті 66 Закону України «Про Національну поліцію» шляхом надання поліцейським, які мають спеціальні звання молодшого та середнього складу поліції, у вільний від виконання службових обов'язків час, займатися за сумісництвом оплачуваною діяльністю в органах поліції охорони. Виключення становлять курсанти (слухачі) денної форми навчання закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських.

Необхідність внесення таких змін до чинного законодавства викликано відтоком особового складу з лав Національної поліції через низький рівень забезпеченості, та запропоновано цю проблему можна вирішити шляхом надання дозволу поліцейським у вільний від виконання службових обов'язків час добровільно займатися за сумісництвом оплачуваною діяльністю в органах поліції охорони.

У той же час може виникнути законодавча колізія у зв'язку із вимогами частини 1 статті 25 Закону України «Про запобігання корупції», якими встановлені обмеження щодо сумісництва, у тому числі, поліцейських, які мають право займатися певними видами оплачуваної діяльності (викладацькою, науковою і творчою діяльністю, медичною практикою, інструкторською та суддівською практикою із спорту) [3].

Зазначені вимоги також заплановано узгодити та перенести відповідні положення до Закону України «Про Національну

поліцію», а тому поліцейський зможе під час проходження служби займатися викладацькою, науковою і творчою діяльністю, медичною практикою, інструкторською та суддівською практикою із спорту.

Враховуючи вищевикладене, можна дійти до висновку, що українське законодавство поступово набуває змін у напрямку зарубіжного досвіду. Однак, слід перейняти зарубіжний досвід щодо розширення видів оплачуваної діяльності, якою було б законодавчо дозволено займатись поліцейським Національної поліції у вільний від виконання службових обов'язків час для надання можливості отримання додаткового доходу як засобу існування, тим самим мінімізувавши кількість корупційних правопорушень у лавах Національної поліції України.

Література:

1. Про Національну поліцію [Електронний ресурс] // Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення – 30.06.2022).
2. Протидія організованої злочинності в країнах ЄС та США. – К. : НТВ «Правник», 2002. – 292.
3. Про запобігання корупції [Електронний ресурс] // Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII Документ 1700-VII, чинний, поточна редакція — Редакція від 15.06.202. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення – 30.06.2022).

РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА ПРИ ВИВЧЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

М'якота І. В.,

викладачка

Ярмоловська О. Р.,

студентка факультету

фізичної терапії та ерготерапії

Львівський державний університет фізичної

культури імені Івана Боберського

Анотація: у дослідженні розглянуто роль самостійної роботи студента при вивченні української мови за професійним спрямуванням. Зазначено різні погляди дослідників щодо понять «самоосвіта», «самоосвітня діяльність» та «самостійна робота» студентів. Виокремлено фактори, що сприяють формуванню позитивної мотивації студентів до виконання самостійної роботи. Запропоновано ряд завдань для самостійної роботи до вибраних тем.

Ключові слова: самоосвіта, самоосвітня діяльність, самостійна робота, українська мова за професійним спрямуванням, заклади вищої освіти.

Відомо, що досконале, ґрунтовне володіння українською літературною мовою в повсякденно-діловій діяльності є обов'язком кожного фахівця. Важлива роль у процесі удосконалення мови у закладах вищої освіти належить дисципліні «Українська мова за професійним спрямуванням». Важливим фактором при цьому є організація самостійної навчальної діяльності студентів, яка є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Сучасні дослідження проблем самоосвіти, зокрема, студентів під час їх навчання у закладах вищої освіти представлені в роботах М. Бондаренка, О. Бурлуки, І. Грабовець, М. Заборщикової, Т. Івашкової, Н. Ліницької, В. Корвякова, О. Малихіна, М. Рогозіної, І. Сидоренко, Н. Сидорчук, Н. Терещенко, В. Шпак та інших.

Зазначимо, що у педагогічній літературі існують різні погляди дослідників щодо понять «самоосвіта», «самоосвітня діяльність» та «самостійна робота» студентів. Академік С. Гончаренко визначає самоосвіту як освіту, яку отримує людина у процесі самостійної роботи без проходження систематичного курсу навчання у стаціонарному навчальному закладі [1]. Дослідниця О. Бурлука вважає, що самоосвіта – це інформаційно-забезпечувальна діяльність, яка здійснюється шляхом придбання (засвоєння), накопичення, упорядкування, систематизації і відновлення знань з метою задоволення пізнавальних потреб особистості для здійснення різноманітних видів діяльності [2]. На думку С. Татаринцевої, самоосвіта або самоосвітня діяльність, – це ціль та результати діяльності, а самостійна робота – це спосіб досягнення даного результату.

Виконання самостійної роботи з будь-якої дисципліни, зокрема гуманітарного напрямку, повинне починатися з усвідомлення студентом мети та способів її виконання. Від цього значною мірою залежить ефективність всієї роботи.

Мотиваційний чинник є одним із найважливіших у вирішенні проблеми самостійної роботи. Так, формуванню позитивної мотивації студентів до виконання самостійної роботи сприяють такі фактори: 1) чітка організація процесу самостійної роботи студентів; 2) зміст завдань і способи їх виконання; 3) стимулювання контролюючої функції.

Зміст завдань для самостійного опрацювання й способи їх виконання забезпечать високий рівень мотивації, якщо будуть цікавими для студентів, відповідатимуть їхнім бажанням і можливостям. Не варто давати студенту надто складне завдання. Разом із тим, воно має бути не занадто легким, адже робота, яка не вимагає певних інтелектуальних зусиль, не викликає інтересу й знижує рівень мотивації. Задоволення ж, яке отримує студент від процесу подолання труднощів інтелектуального порядку, сприяє становленню високого рівня внутрішньої мотивації. Отже, самостійне завдання має бути цікавим, зрозумілим і посилюючим для студента, але не занадто легким.

Завдання для самостійної роботи не повинні мати репродуктивно-пасивний характер і бути сформульованими у вигляді фрази «законспектувати...», «прочитати...», «повторити матеріал з теми...» тощо. Для розвитку самостійності та навчальної активності доцільно використовувати завдання типу «дослідити...», «систематизувати...», «узагальнити...», «обґрунтувати...» тощо. Не завжди узгоджені в часі терміни представлення результатів виконання завдань з різних дисциплін, що призводить до нерівномірності розподілу самостійної роботи студентів у семестрі і навчальному році. Це призводить до формального виконання самостійної роботи, списування, зниження пізнавальної активності студентів тощо. Самостійна робота, на нашу думку, обов'язково повинна мати дослідницький елемент.

До основних видів позааудиторної самостійної роботи студентів належать: підготовка і написання рефератів, доповідей, тез та інших письмових робіт; виконання індивідуальних навчально-дослідних і домашніх завдань різного характеру (складання словника професіоналізмів та фахових термінів, пошук певної інформації фахового спрямування); підготовка до практичних занять, участі у студентських наукових конференціях, олімпіадах, конкурсах тощо. Студенти мають можливість вивчати програмний матеріал самостійно, отримуючи консультації у викладачів.

Використання таких форм індивідуальної роботи, як самостійна робота студентів з оригінальними джерелами інформації (текстами за фахом, газетними та журнальними статтями), складання ділових документів, виступи з науковими доповідями на конференції, сприяє поглибленню й розширенню знань студентів, активізує пізнавальну діяльність, створює належні умови для самореалізації студента як особистості, що дозволяє йому самому визначити додаткові навчальні цілі, спонукає його до подальшої систематичної роботи в позааудиторний час.

Так, у результаті вивчення теми «Документування в управлінській діяльності» студент повинен знати державний стандарт на оформлення основних ділових документів та вміти складати ділові папери. Для закріплення теми студентам запропоновано укласти

взірці різних документів відповідно до вимог українського діловодства та норм офіційно-ділового стилю сучасної української літературної мови (заяву, автобіографію, резюме, характеристику, доповідну та пояснювальну записку тощо).

Для засвоєння теми «Термінологічна лексика у системі професійного мовлення» студентам запропоновано такий фрагмент самостійної роботи як укладання термінологічного словника з обраного фаху (кількістю 50 термінів).

Враховуючи те, що колективні форми самостійної роботи (дискусії, ділові ігри) розвивають навички мовлення та фахового спілкування, сприяють формуванню власної думки студентів, під час вивчення теми «Культура усного професійного мовлення» запропоновано ряд таких завдань:

Завдання 1. Напишіть по два-три компліменти:

- а) колезі по роботі (чоловікові, жінці)
- б) своєму безпосередньому керівнику
- в) близькій людині.

Завдання 2. Змодельуйте типову ситуацію ділової телефонної розмови:

- а) телефонуєте Ви;
- б) телефонують Вам.

Завдання 3. Представте доповідача наукової доповіді. Запишіть Ваше представлення.

Завдання 4 Змодельуйте діалог між особами, одна з них висловлює пропозицію, інша – відмову.

Завдання 5. Запишіть та озвучте прощальні формули, враховуючи вік, стать, соціальне становище співрозмовника.

Товаришеві:...

Вчителеві:...

Бабусі:...

Директорові установи:...

Контроль виконання самостійної роботи студентів є невід'ємним складником навчального процесу, служить однією з основ організації управління та підвищення його ефективності. Упроваджуючи форму контролю, викладач повинен

дотримуватися педагогічних вимог: об'єктивності перевірки та оцінки, систематичності, регулярності. Оцінювання повинно бути прозорим і зрозумілим для студентів. Студенти мають бути ознайомлені з критеріями оцінювання до початку навчання.

Таким чином вважаємо, що самостійна робота є органічною складовою професійної підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти під час якої студент має можливість розвинути пізнавальні та виконавчі здібності, самостійне мислення, наполегливість, виробити вміння самостійного здобуття знань.

Література:

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
2. Бурлука О. В. Самоосвіта особистості як соціокультурне явище: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. Наук: спец. 17.00.01 «Теорія та історія культури» / О. В. Бурлука. – Харків, 2005. – 16 с.

МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
ВІРТУАЛЬНИХ ЛАБОРАТОРІЙ МАЙБУТНІМИ
ВИКЛАДАЧАМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Ребенок В.М.

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри професійної освіти та безпеки життєдіяльності

Носовець Н.М.

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки, психології і методики технологічної освіти

Белан Т.Г.

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, психології і методики технологічної освіти Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка м. Чернігів, Україна

Анотація. *Встановлено, що насиченість ринку програмно-технічними засобами як загального застосування, так і спеціального дає можливість упроваджувати віртуальні лабораторії в освітній процес, який дозволяє істотно підвищити ефективність його окремих компонентів.*

З'ясовано, що підвищення ролі теоретичних знань на заняттях із використанням віртуальних лабораторій сприяє формуванню інтелектуальних і професійних якостей майбутніх викладачів з одночасною орієнтацією на потреби практики. Це пов'язано зі встановленням рівня підготовки у майбутніх викладачів: виявлення тих знань і умінь, які передують новим. У процесі вивчення фахових дисциплін велике значення для професійної підготовки студентів мають лабораторні роботи, які дають їм змогу дослідити об'єкт або явище та перевірити правильність висунутих припущень.

Ключові слова: *професійна підготовка, віртуальна лабораторія, освіта..*

Мета тез – розкрити методичні особливості використання віртуальних лабораторій майбутніми викладачами професійної підготовки у закладі вищої освіти.

Виклад матеріалу. Сьогодні є великий вибір програмного забезпечення для створення віртуальних моделей для лабораторного експерименту, готових моделей окремих лабораторних робіт або цілих віртуальних лабораторій. На перший план виходить проблема використання віртуальних лабораторних практикумів у певній методичній системі, яка буде ґрунтуватися на оптимальному поєднанні реального і віртуального експерименту, що дозволить майбутнім викладачам засвоїти необхідні компетентності щодо дослідження процесів у освітньому напрямку.

На думку С. Обухова, використання віртуального експерименту під час виконання студентами лабораторних робіт доцільне за таких умов:

- якщо досліджувані явища складно поставити в реальному лабораторному експерименті;
- для підвищення рівня безпеки лабораторних досліджень за рахунок використання комп'ютера;
- для підвищення мотивації до навчання майбутніх викладачів;
- за необхідності унаочнити фізичні явища, які не можна спостерігати під час проведення натурального лабораторного експерименту [1; 4].

Під віртуальною лабораторією розуміють віртуальне навчальне середовище, яке дає змогу моделювати реальні об'єкти чи процеси в комп'ютерному освітньому середовищі з метою активізації освітньої й дослідницької діяльності майбутніх викладачів та забезпечення їм можливості оволодіти знаннями й дослідницькими вміннями з освітнього компоненту.

На сучасному етапі розвитку віртуальних лабораторій їх поділяють відповідно до класифікації систем штучного інтелекту, а саме:

- системи процедурного типу;
- системи декларативного типу;

– системи процедурно-декларативного типу [2; 3].

Використання на лабораторних заняттях віртуальних стендів забезпечує можливість формування у майбутніх викладачів таких дослідницьких умінь, як:

- операційні вміння (аналізувати, узагальнювати, класифікувати та систематизувати різну інформацію під час дослідження);
- прогнозувати кінцевий результат дослідження;
- спостерігати за перебігом експерименту;
- порівнювати та оцінювати результати досліджень, робити висновки;
- організаційні вміння (здійснювати самоконтроль та саморегуляцію дослідницької діяльності, контролювати результат своєї діяльності).

Формування дослідницьких умінь під час виконання студентами лабораторних робіт буде найбільш ефективним за умови комплексного підходу до його організації. Саме за такого поєднання традиційного натурального експерименту з віртуальним, діяльність майбутніх викладачів буде забезпечена на всіх етапах лабораторного дослідження: від теоретичного до аналітичного. Це можна забезпечити, по-перше, за рахунок поєднання під час лабораторних робіт натурального та віртуального експерименту процедурного типу за умови наявності матеріально-технічної бази та винесення аналітичного етапу експерименту на позанавчальне самостійне опрацювання. По-друге, за відсутності матеріально-технічного оснащення або його недостатності можна застосувати під час лабораторної роботи віртуальний експеримент на основі лабораторій процесуально-декларативного типу, що дасть змогу студентам створювати моделі реального обладнання та комплектувати ними експериментальні стенди безпосередньо під час лабораторного заняття залежно від сформульованої мети та завдань дослідження, тим самим забезпечуючи залучення майбутніх викладачів до початкових етапів дослідження.

Висновок. Ефективність використання засобів інформаційних технологій у освітньому процесі залежить від успішності розв'язання завдань методичного характеру. Найперспективнішим

напрямом удосконалення лабораторних робіт із метою формування дослідницьких умінь майбутніх викладачів професійної підготовки у процесі вивчення фахових дисциплін є віртуальний експеримент, який дасть змогу студентам комплексно вивчати досліджуване явище, використовуючи при цьому різні методи та підходи дослідження.

Література:

1. Калашник О. В. Особливості забезпечення віртуальних лабораторних робіт з курсу «Матеріалознавство та основи технології виробництва товарів». Якість вищої освіти : методологічні та методичні підходи щодо впровадження дистанційних технологій навчання : матеріали XXXV Міжнар. наук.-метод. конф. Полтава : ПУЕТ, 2013. Ч. 2. 286 с.

2. Кулик Є. В. Теорія і практика підготовки майбутніх учителів трудового навчання до педагогічної дослідницької діяльності : автореф. дис... д-ра пед. наук : 13.00.04. Тернопіль, 2006. 40 с.

3. Мазур М. П. Особливості розробки віртуальних практичних інтерактивних засобів навчальних дисциплін для дистанційного навчання. Інформаційні технології в освіті. 2010. №7. С. 40–46.

4. Rebenok V., Samedov M., Deryagin A., Sahabiev I., Pahuta M. and Zakirova N. Implementation of Digital Educational Technologies in the Field of Automotive Electronics in Higher Education Institution. International Journal of Engineering Research and Technology. 2020. Vol. 13. Number 9. P. 2484-2490.

РОЗРОБКА ТВОРЧОГО ВІДЕОКОНТЕНТУ ДЛЯ ІНСТРАГРАМ АКАУНТУ

*Томилець П. С.,
студентка факультету «Дизайн»
Київський національний університет
технологій та дизайну
м. Київ, Україна*

Сьогодні світі, наскрізь пронизаний медіа - де в кожній структурі належить власний спосіб комунікації. Г. М. Маклюен розглядав поняття медіа як засіб комунікації, включаючи не лише її вербальні можливості, так усне, письмове, друковане мовлення та візуальні послання, а й сферу модних товарів, кінематографа.

Instagram існує і розвивається як елемент медіа – ця соціальна мережа як засіб зв'язку є мультимедійний обмін інформацією, тому що у її основі лежить симбіоз візуального мистецтва (дизайн, різноманітні відеоформи) та вербального тексту.

Відеоконтент – це канал просування бренду, що швидко розвивається, і спілкування з цільовою аудиторією, який є одним з найбільш релевантних інструментів просування в даному середовищі. Попри те, що переважно найбільше книг випускається про рекламу і маркетинг, проводяться курси і семінари на цю тему, насамперед відчувається сильний недолік результативних думок і нових висновків майже у всіх площях рекламної діяльності [1].

Візуальний контент настільки успішний, тому що дозволяє створювати мультисенсорні ефекти. Це допомагає встановити більш тісний зв'язок із вашою аудиторією та заохочує її до взаємодії з вами. Флеш-відео привертає увагу, але якісна інформація, що включає звуки та дії, розважає та інвестує людей. Візуальний контент дозволяє вам представляти інформацію творче, ніж текст, що робить її більш привабливішою для вашої аудиторії [16].

Творчий відеоконтент – це передача почуттів, емоцій, вашого

бачення через відео. Творчість не має меж та правил. Створення саме творчого відеоконтенту дає можливість показати людям ваше бачення світу, подивитись через ваші очі. Це невербальний спосіб комунікації.

Соціальні мережі для розвитку відеомаркетингу мають безліч рекламних інструментів. При цьому вони постійно вдосконалюються, створюють сприятливу обстановку для запуску та налаштування реклами всередині.

Відеомаркетинг у соціальних мережах – це конкурентна перевага, за допомогою якої можна ефективно просувати товари та послуги. Це легкий формат який відгукується у користувачів, унаслідок чого вони дають зворотний зв'язок.

Питання рекламного контенту досліджуються переважно однобоко, у окремих сегментах [2] або невеликі статті [3]. У Кіберленінку є лише одна стаття 2014 р. про рекламу в «Інстаграмі» [4]. Таким чином, можна констатувати відсутність систематичного підходу до такого роду досліджень.

Відеореклама в соціальних медіа включає відеоконтент, що відображається в рекламних оголошеннях соціальних мереж Facebook, YouTube, Instagram тощо. За допомогою роботи професіоналів, відеорекалма в соціальних мережах може збільшувати показники CTR, конверсії та впізнаваність бренду. Ще у 2017 році Марк Цукерберг заявив, що відео – це «мега-тренд» – і результати нового дослідження Animoto підтверджують його слова [5].

Відеореклама є найпопулярнішим способом, через який споживачі дізнаються про новий бренд перед покупкою. Відеоконтент має здатність покращувати впізнаваність бренду і генерувати ліди. Ще більш важливим є те, що саме відеореклама допомагає встановити справжній зв'язок між бізнесом та його аудиторією.

Використання відео як засіб просування Instagram сторінки, один із популярніших способів в Інтернеті. За допомогою відео можна показати та розказати все що завгодно. Вести блог про себе, почати бізнес, зайнятись рекламою, передавати своє бачення та емоції через творчий відео контент.

Література:

1. Фото и видео контент, как использовать//2019//URL: <https://zen.yandex.ru/media/youngboss/foto-i-video-kontent-kak>
2. Базлова В., Иванова Э., Чернец В. Влияние через социальные сети / под общ. ред. Е. Г. Алексеевой. М. : Фонд «ФОКУС-МЕДИА», 2010. 200с.
3. Фаттахова Г. Р. Соціальна мережа Інстаграм - сучасний майданчик для розвитку та просування бізнесу // Science Time. 2015. №11 (23). С. 566-568.
4. Роздолянський А. В. Сучасна рекламна діяльність у соцмережах на прикладі Instagram // Освіта та наука без кордонів: фундаментальні та прикладні дослідження. 2013. № 4. С. 117-119.
5. Cisco Visual Networking Index [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.cisco.com/c/en/us/solutions/collateral/service-provider/visual-networking-index-vni/white-paper-c-11-741490.html>.

UDC 339.9:656.1/7:658.7/.8

Economic Sciences

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ США

Трушкіна Н. В.

*кандидат економічних наук, старший дослідник
Інститут економіки промисловості НАН України
м. Київ, Україна*

Анотація: *Виявлено зміни індексу ефективності логістики у США, які спостерігалися у період за 2007-2018 роки. Розглянуто стратегічні напрями модернізації транспортної інфраструктури США у середньостроковій і довгостроковій перспективі, до яких віднесено підвищення безпеки вантажоперевезень, підтримку інноваційного розвитку, організацію мультимодальних перевезень, застосування цифрових транспортних технологій, декарбонізацію.*

Ключові слова: національна економіка, транспортно-логістична система, транспортна інфраструктура, сталий розвиток, модернізація, трансформація, стратегічні напрями, інвестування, джерела фінансування, синергетичний ефект.

STRATEGIC DIRECTIONS OF MODERNIZATION OF THE TRANSPORT INFRASTRUCTURE OF THE USA

Trushkina Nataliia

*Ph.D. (in Economics), Senior Researcher
Institute of Industrial Economics of the NAS of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Abstract: *Changes in the logistics efficiency index in the USA observed in the period 2007-2018 were revealed. Strategic directions for the modernization of the US transport infrastructure in the medium and long term are considered, which include increasing the safety of cargo transportation, supporting innovative development, organizing multimodal transportation, using digital transportation technologies, and decarbonisation.*

Keywords: *national economy, transport and logistics system, transport infrastructure, sustainable development, modernization, transformation, strategic directions, investment, sources of financing, synergistic effect.*

Modernization of transport infrastructure objects is recognized as a key task of the state transport policy of most countries of the world [1-7]. As a result of the conducted research [8-13], it was established that this can be done on the basis of public-private partnership, clustering, digitalization, green economy, etc. This, in turn, will contribute to ensuring the balanced sustainable development of the national economies of various countries of the world, increasing the level of their investment attractiveness and competitiveness.

The USA is no exception. The country has developed all types of transport (railway, road, sea, inland water, air and pipeline). Road freight transport accounts for 28%. Air transport accounts for a small share of freight traffic (0.5%), but almost 20% of passenger traffic. Water routes account for 15% of cargo transportation. The share of freight transportation by railway transport is 38% of the total volume.

At the same time, in contrast to European states that invest in the development of railway transport on an equal footing with other modes, the US authorities for a long time emphasized road and air modes of transport. As a result, private railway companies began to lose profit on passenger transportation, which led to their sharp reduction. And only the creation by Congress in 1971 of the state corporation Amtrak saved passenger rail transport in the USA from complete disappearance. At present, according to the estimates of specialists of the United States Department of Transportation (USDOT or DOT), the daily volume of cargo transportation by all modes of transport in the country is approximately 46 million tons with a total cost of almost 52 billion dollars.

As a result of research by the World Bank [14], a positive trend of the USA's position in the ranking of the main indicators characterizing the efficiency of logistics activity was revealed (*Table 1*). Thus, according to the logistics efficiency index, the USA almost did not change its position for 2007-2018, occupying 14th place among 160 countries of the world. And in 2012-2014, her position improved and she took 9th place.

This happened due to an increase in the rank according to such indicators as: “Customs” – by 9 points; “Tracking and tracing” – by 4. However, in the USA, the position of the indicators “International shipments” has slightly deteriorated by 3 points; “Logistics competence and quality” – by 2; “Timeliness” – by 1 point. According to the indicator “Infrastructure” no changes were observed.

Table 1 – The place of the USA in the ranking of logistics efficiency

Indicators	Years					
	2007	2010	2012	2014	2016	2018
Customs	19	15	13	16	16	10
Infrastructure	7	7	4	5	8	7
International shipments	20	36	17	26	19	23
Logistics quality and competence	14	11	10	7	8	16
Tracking and tracing	10	5	3	2	5	6
Timeliness	18	16	8	14	11	19
Logistics Performance Index	14	15	9	9	10	14

Source: compiled from [14].

According to Armstrong & Associates, Inc. [15], the share of logistics costs in the US GDP in 2020 was 8.0% (on average in North America – 8.4%; world average – 10.8%). During this period, the share of revenues of the 3PL sector in the USA was 13.8% of the volume of logistics costs (on average in North America – 13.2%; world average – 10.6%).

In 2020, the share of US GDP was 86.7% of GDP in North America and 24.8% of global GDP; expenditure on logistics activities – 82.7% of their total volume in North America and 18.4% in the world; revenues of the 3PL sector – 86.6% of the total volume in North America and 24.1% of the global volume (*Table 2*).

Table 2 – The main indicators of the development of the logistics services market

Country	Indicators				
	GDP, <i>billions dollars USA</i>	Logistics Cost		3PL Revenue	
		<i>billions dollars USA</i>	Share in GDP, %	<i>billions dollars USA</i>	Share in Logistics Costs, %
United States	20932.8	1674.6	8.0	231.5	13.8
North America Total	24152.1	2025.5	8.4	267.4	13.2
Grand Total	84574.8	9092.1	10.8	961.8	10.6

Source: compiled from [15].

It should be noted that the United States Department of Transportation has developed a National Strategic Plan for the development of freight transport, which includes the main areas of long-term investment in infrastructure modernization, increasing personnel potential and other important components of the development of this type of economic activity. The program document defines three global goals:

- 1) increasing the safety, security and reliability of the national freight transportation network (implies the solution of such tasks as supporting the introduction of automation systems, modernization of control and safety procedures, minimizing the impact of the human factor on the safety of freight transportation, eliminating conflicts

between freight and passenger transportation, protection from natural disasters cataclysms and man-made disasters);

2) modernization of freight transport infrastructure and operating standards to support economic growth, competitiveness and quality of life. In particular, targeted financing of projects related to capacity building, planning improvement, priority promotion of projects in the field of multimodal communications, development of methodology for identifying bottlenecks in various modes of transport, stimulation of employment growth and competitiveness of enterprises in rural areas is envisaged; use of green technologies, etc.;

3) support for innovation and digital technologies, including data exchange systems between vehicles and other infrastructure objects (V2X), application of systems with unmanned aerial vehicles (UAS), revision of regulatory requirements with the aim of improving controllability, increasing efficiency and competitiveness. In addition, the task of improving databases, modelling and analytical tools, deepening the professional skills of employees, improving funding in the field of research and design work, as well as improving the regulatory framework for regulating the procedure for promoting innovations has been defined.

In 2021, the US Congress approved a 1.2 trillion dollars infrastructure development plan. The modernization of American infrastructure is set to become the most extensive in decades. United States President Joseph Robinette Biden called his plan “a once-in-a-generation investment in America” and hailed it as the largest investment in jobs since World War II. According to Joe Biden, these investments will allow the United States to become a leader in the most promising sectors of the economy. America needs a reliable, fast and green railroad. In his opinion, all this will help the US win the global competition with China.

It is planned to invest 621 billion dollars USA in the development of transport infrastructure of which 174 billion dollars (28% of total investments) will be invested in the development of electric transport; 115 billion (18.5%) – for the modernization of highways, roads and bridges; 80 billion (12.9%) – for the modernization of railway transport;

42 billion (6.8%) – for the modernization of airports and seaports; 39 billion (6.3%) – for the development of public transport; 11 billion (1.8%) – for the implementation of transport safety programs.

To implement the program document, the USA will not resort to significant foreign borrowing and will not increase its public debt. Financial resources should be obtained by raising taxes, primarily corporate income tax. In 2017, the D. Trump administration reduced this tax from 35% to 21%. Now it is planned to increase the corporate tax to 28%.

The American railway company Amtrak has developed a Development Plan until 2035, which includes 160 new cities and more than 30 destinations through which the railway should pass. In addition, Amtrak pays special attention to issues of environmental friendliness of rail transport. In their plan, it is the first item. It is explained that the train emits 73% less greenhouse gases than air transport and 83% less compared to road transport.

The Board of Directors of the Los Angeles County Public Transportation Authority approved the updated 30-year transportation plan LRTP 2020, which provides for investment in the modernization of transportation infrastructure in the amount of 400 billion dollars USA.

New York State has also developed a Transportation Infrastructure Development Plan estimated at 306 billion dollars USA. This strategic document includes, in particular, the Empire Station Complex project (16 billion dollars), which involves the reconstruction and expansion of Pennsylvania Station, the construction of the automated transportation system AirTrain LaGuardia, the second phase of work on the extension of the Second Avenue subway line (6 billion dollars), and as well as the construction of a third track on the section of the Long Island Rail Road (LIRR (2.6 billion dollars). As part of the 30 billion dollars Gateway project, aimed at improving the operation of the Northeast Corridor (NEC) in the states of New York and New Jersey, the construction of two new tunnels under the Hudson River is proposed, as well as the reconstruction of two existing ones.

So, as a result of the research, it was established that the situation in the USA from the point of view of the efficiency of the transport infrastructure as an element of the national logistics system requires

radical institutional, organizational, investment-financial, socio-economic, digital, environmental transformational transformations.

In this regard, the country's government should develop and implement a set of measures to modernize the transport infrastructure on the basis of multimodality, digitalization and environmental. The main goal of the US state transport policy should be to stimulate and support the movement of products using ecological modes of transport (rail and water), as well as to achieve a more flexible, sustainable and low-carbon economy.

In further studies, it is planned to perform a comparative analysis of the essence of the concepts “development of the logistics system”, “sustainable development of the logistics system”, “transformation of the logistics system”; justify the application of a comprehensive approach to determining the content of the category “strategic management of sustainable development of the logistics system” taking into account global and European integration transformations.

References:

1. Petrova, I. P., & Trushkina, N. V. (2017). On the development of transport infrastructure in Ukraine on the basis of public-private partnership. *Market Infrastructure*, 13, 63-72.

2. Zaloznova, Yu., & Trushkina, N. (2018). Mechanism for providing sustainable development of transport infrastructure in Ukraine. In: Bezpartochnyi, M. (Ed.), *Transformational processes the development of economic systems in conditions of globalization: scientific bases, mechanisms, prospects: collective monograph* (pp. 43-53). Riga: «Landmark» SIA, vol. 2.

3. Liashenko, V. I., Trushkina, N. V., & Shevchenko, A. I. (2020). Theoretical approaches to the definition of “transport infrastructure of the economic region”. *Market Infrastructure*, 49, 186-193. <https://doi.org/10.32843/infrastruct49-32>.

4. Trushkina, N. (2022). Logistics system: to the question of terminology. *Věda a perspektivy*, 3(10), 84-96. [https://doi.org/10.52-058/2695-1592-2022-3\(10\)-84-96](https://doi.org/10.52-058/2695-1592-2022-3(10)-84-96).

5. Tsvirko, O. O., & Trushkina, N. V. (2022). Logistics infrastructure: the essence and role in ensuring sustainable development

of the national economy. *Moderní aspekty vědy: XIX. Díl mezinárodní kolektivní monografie* (str. 258-279). Česká republika, Jesenice: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2022.

6. Trushkina, N. (2022). Modernization of transport infrastructure as a strategic priority of the Czech national economy. *Věda a perspektivy*, 1(8), 72-86. [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-1\(8\)-72-86](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-1(8)-72-86).

7. Trushkina, N., Buhaieva, M., & Skoptsov, K. (2022). Modernization of Transport Infrastructure in the Context of Sustainable Development of the National Economy: European Practice and Ukrainian Realities. *Innovations for Achieving the Sustainable Development Goals: Science, Education and Economics: Collective monograph* (pp. 242-264). Ljubljana: Ljubljana School of Business.

8. Liashenko, V., Ivanov, S., & Trushkina, N. (2021). A Conceptual Approach to Forming a Transport and Logistics Cluster as a Component of the Region's Innovative Infrastructure (on the Example of Prydniprovsky Economic Region of Ukraine). *Virtual Economics*, 4(1), 19-53. [https://doi.org/10.34021/ve.2021.04.01\(2\)](https://doi.org/10.34021/ve.2021.04.01(2)).

9. Drachuk, Yu., Trushkina, N., Serhieieva, O., Snitko, Ye., & Belyaeva, G. (2021). Standardization of Business Processes in the Transportation Sector. *Open Journal of Business and Management*, 9, 2312-2328. <https://doi.org/10.4236/ojbm.2021.95125>.

10. Dzwigol, H., Kwilinski, A., & Trushkina, N. (2021). The Organizational and Economic Mechanism of Implementing the Concept of Green Logistics. *Virtual Economics*, 4(2), 74-108. [https://doi.org/10.34021/ve.2021.04.02\(3\)](https://doi.org/10.34021/ve.2021.04.02(3)).

11. Liashenko, V., & Trushkina, N. (2021). Institutional Principles of Formation of Cross-border Transport and Logistics Cluster in the Conditions of Digital and Sustainable Development. *Green, Blue & Digital Economy Journal*, 2(3), 90-100. <https://doi.org/10.30525/2661-5169/2021-3-14>.

12. Dźwigol, H., Kwilinski, A., & Trushkina, N. (2021). Green Logistics as a Sustainable Development Concept of Logistics Systems in a Circular Economy. *Proceedings of the 37th International Business Information Management Association (IBIMA)*, 1-2 April 2021 (pp. 10862-10874). Cordoba, Spain: IBIMA Publishing.

13. Kryshatanovych, S., Prosovych, O., Panas, Y., Trushkina, N., & Omelchenko, V. (2022). Features of the Socio-Economic Development of the Countries of the World under the influence of the Digital Economy and COVID-19. *International Journal of Computer Science and Network Security*, 22(1), 9-14. <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.2.2>.

14. Arvis, J.-F. et al. (2018). *Connecting to Compete 2018. Trade Logistics in the Global Economy. The Logistics Performance Index and Its Indicators*. Washington, DC, The International Bank for Reconstruction and Development, The World Bank.

15. Armstrong & Associates, Inc. (2021). *Global 3PL Market Size Estimates. Global Logistics Costs and Third-Party Logistics Revenues (US\$ Billions)*. October 19. Retrieved from <https://www.3plogistics.com/3pl-market-info-resources/3pl-market-information/global-3pl-market-size-estimates/>.

УДК 528.4

Технічні науки

ВИКОНАВЧЕ ГЕОДЕЗИЧНЕ ЗНІМАННЯ ПІД ЧАС БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТ

Шемякін М.В.,

*доцент кафедри геодезії,
картографії та кадастру*

Кальницький Д.О.,

*студент факультету лісового і
садово-паркового господарства*

*Уманський національний
університет садівництва*

м. Умань, Україна

Анотація: наведено послідовність робіт при проведенні виконавчих геодезичних знімів, параметри геодезичного контролю точності геометричних параметрів будівель (споруд), відомості про звітну документацію за результатами проведених робіт.

Ключові слова: виконавчі геодезичні знімання, геометричні параметри, звітна документація.

При будівництві будівель (споруд) або прокладання інженерних мереж будівельно-монтажною організацією виконують геодезичний контроль точності геометричних параметрів будівель (споруд), який є обов'язковою складовою частиною виробничого контролю якості. Геодезичний контроль точності геометричних параметрів будівель (споруд) полягає в:

- геодезичній (інструментальній) перевірці відповідності положення конструкцій, елементів частин будівель (споруд) та інженерних мереж проектним вимогам в процесі їх монтажу і тимчасового закріплення (при операційному контролі);

- виконавчому геодезичному зніманні планового та висотного положення конструкцій і частин будівель (споруд), після закінчення монтажу (встановлення, укладання) та остаточного закріплення, а також фактичного положення підземних інженерних мереж [2, с. 24; 4, с. 153].

Наступний етап будівельно-монтажних робіт не розпочинають до закінчення виконавчого знімання та складання виконавчих схем (креслень). Одним з основних документів, на підставі якого надається дозвіл на виконання наступного етапу будівельно-монтажних робіт, є виконавча схема [2, с. 25].

Геометричні параметри будівель (споруд), що контролюються в процесі виконання будівельно-монтажних робіт, методи геодезичного контролю, порядок і обсяг його здійснення повинні встановлюються проектом виконання геодезичних робіт. Конструкції та частин будівель (споруд), що підлягають виконавчому геодезичному зніманню при здійсненні приймального контролю, визначаються проектною організацією [1, с. 3; 2, с. 25; 4, с. 153].

На всіх етапах будівництва виконавче геодезичне знімання здійснюють організації, що виконують ці роботи. Планове та висотне положення елементів, конструкцій та частин будівель (споруд), їх вертикальність, положення анкерних болтів та закладних деталей визначають від пунктів внутрішньої геодезичної розмічувальної мережі будівлі (споруди) або орієнтирів, що

використовувалися при виконанні робіт, а елементів інженерних мереж – від пунктів розмічувальної мережі будівельного майданчика, зовнішньої геодезичної розмічувальної мережі будівлі (споруди) або від твердих точок капітальних будівель (споруд). Перед початком робіт перевіряють незмінність положення пунктів мережі та орієнтирів [2, с. 25; 3, с. 11].

У процесі геодезичного контролю точності геометричних параметрів будівель (споруд) похибка вимірювання не повинна перевищувати 0,2 величини допустимого відхилення, встановленого будівельними нормативними документами, державними стандартами або проектною документацією. Якщо будівництво ведеться за проектною документацією, що містить допуски на виготовлення та зведення конструкцій будівель (споруд), що не передбачені нормативними документами та правилами, необхідну точність вимірювання потрібно визначати спеціальним розрахунком [2, с. 26; 3, с. 4; 4 с. 164].

Результати геодезичної (інструментальної) перевірки при операційному контролі фіксують у загальному журналі робіт. За результатами виконавчого геодезичного знімання елементів, конструкцій та частин будівель (споруд) складають виконавчі схеми, а для підземних інженерних мереж – виконавчі креслення, як правило, у масштабі відповідних робочих креслень, що відображають планове та висотне положення нових інженерних мереж. За потреби у вигляді додатка складають каталог координат та висот пунктів мереж [2, с. 26; 3, с. 5].

Склад та оформлення виконавчих схем повинні відповідати вимогам типових схем. На виконавчих схемах наводять фактичні відхилення геометричних параметрів та положення в просторі елементів та конструкцій від проектних значень [2, с. 26].

Графічне оформлення результатів виконавчого знімання інженерних комунікацій здійснюють на підставі нормативних документів [2, с. 28].

Замовник, що здійснює технічний нагляд за будівництвом, при прийманні робіт з будівництва будівель (споруд) та інженерних мереж повинен виконувати контрольне геодезичне знімання

перевірки відповідності геометричних параметрів будівель (споруд) та інженерних мереж їх значенням на пред'явлених підрядником виконавчих схемах (кресленнях) [2, с. 28].

Усі зміни, що внесені в проектну документацію у встановленому порядку, та допущені відхилення від неї в розташуванні будівель (споруд) та інженерних мереж фіксують на виконавчому генеральному плані [2, с. 29].

Література:

1. ДБН В.1.2-5:2007. Система забезпечення надійності та безпеки будівельних об'єктів. Науково-технічний супровід будівельних об'єктів. К.: Мінрегіонбуд України, 2007. 15 с.
2. ДБН В.1.3-2:2010. Система забезпечення точності геометричних параметрів у будівництві. Геодезичні роботи у будівництві. К.: Мінрегіонбуд України, 2010. 70 с.
3. ДСТУ- НБВ.1.2-18:2016. Настанова щодо обстеження будівель і споруд для визначення та оцінки їх технічного стану. К.: ДП УкрНДНЦ, 2017. 43 с.
4. Зуска А.В. Інженерна геодезія. Дніпро: НГУ, 2016. 209 с.

